

**MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE DO DZIEJÓW ŁOSIŃCA I NIEKTÓRYCH
POBLISKICH MIEJSCOWOŚCI, A TAKŻE TYCZĄCE OKOLIC POCHODZENIA
MOICH PRZODKÓW PO LEMIESZU I PO KĄDZIELI
(dawnego starostwa odolanowskiego i pobliza Ostroroga)**

W czasie ponad dwuletniego gromadzenia materiałów do „Dziejów Łosińca” i „Dziejów chłopskiego rodu Mazurków” natrafiałem często na zapisy dotyczące pobliskich miejscowości. Choć pesymista z natury i życiowego doświadczenia, miewam niekiedy przebłęski irracjonalnego optymizmu i żywię nadzieję, że znajdą się kontynuatorzy moich skromnych i niewydarzonych wysiłków pisania historii naszych małych Ojczyzn. Bo przecie dzieje tych małych Ojczyzn składają się na wielkie dzieło noszące dumną nazwę historii Polski. Są cegiełkami tej wielkiej budowli i to niekiedy niezbędnymi.

Stąd powstała u mnie myśl opublikowania niewykorzystanych przeze mnie materiałów źródłowych w formie oddzielnej pracy jako zachęta do podjęcia badań dla ewentualnych historyków regionalistów. Najpierw jednak chcę zachęcić tych przyszłych, i póki co domniemyanych, zapaleńców do skorzystania z wskazówek zawartych w bibliografii i w przypisach do obu moich w/w opracowań. Bowiem większość zamieszczonych tam źródeł jest przydatna do pisania historii innych miejscowości. Zwykły czytelnik pomija zazwyczaj te rozdziały, dla dziejopisarza są one często ważniejsze i cenniejsze niż sama praca.

Wskazówki źródłowe z „Kartoteki do dziejów wsi”

Odnosnie kartoteki czytaj: „Dzieje Łosińca”, rozdział: „A jednak Łosiniec wprost z ksiąg grodzkich”.

„Kartoteka do dziejów wsi. Gniezno”:

1. Dziedzic osadza Holendrów na niewyrudowanych lasach i gajach mających stanowić **Głębokie** i określa ich prawa, powinności po upływie 7 lat wolnych.
1751-1752-1763, oblata 1790.
Gniezno, rel. grodzkie nr 240 (według starej sygnatury), 239 (według nowej), f.480
2. Dziedzic wsi **Chociszewo** osadza trzech Holendrów i określa ich prawa i powinności.
1768, oblata 1788.
Gniezno, rel. gr. nr 238 (według starej syg.) 237 (według nowej), f. (zapomniano wynotować)
3. Oblata nadania sołectwa uczciwemu Pieczyńskiemu alias Milbrat przez konwent wągrowiecki we wsi **Sarbka**. 1781. Nadanie z 30.10. 1733
Gniezno, rel. 223 (według starej syg.), 222 (według nowej), f. 278-279
4. Opiekun małoletnich dziedziczek sprzedaje sołectwo we wsi **Jagniewice** i określa prawa, czynsz i powinności. 1785, Popowo Kościelne, oblata 1789.
Gniezno, rel. gr. nr 239 (według starej syg.), 238 (według nowej), f. 1432-1434
5. Starosta nowomieściski sprzedaje Krzysztofowi **Beltrow** sołectwo we wsi **Wiela**. 1785, obl. 1791.
Gniezno, rel. gr. 241 (według starej syg.), 240 (wg nowej), f. 814-815.
6. Dziedzic nadaje sołectwo we wsi **Kakulin Stefanowi Smitowi** i określa jego prawa i obowiązki. 1753-1762, Kakulin. obl. 1790.
Gniezno, rel. gr. 240 (wg starej syg.), 239 (wg nowej), f. 476-477

7. Podział dóbr **Podlesie**-materiały do inwentarza. 1564. Role pańskie i chłopskie, niektóre budynki, dysponowanie poddanyimi, zbiegli poddani, obowiązki poddanych. Gniezno, Liber inscriptionem, nr 13 (wg starej sygnatury), f. 107-110.
8. Inwentarz majątku wsi **Glinno** z podaniem kategorii poddanych. 1579. Gniezno, inscript. nr 57 (wg starej syg.), f. 534-536.
9. Inwentarz wsi szlacheckiej **Popowo** spisany przy go oddaniu w dzierżawę. 1599. Gniezno, inscript. 64 (według starej syg.)
 Uwaga! Tam, gdzie nie zaznaczono wyraźnie o jaką sygnaturę chodzi, należy rozumieć, że podano sygnaturę starą. Ponieważ obecnie APP posługuje się sygnaturami nowymi należy sięgnąć po stosowne pomoce naukowe. Podaję trzy:
 Bielecka Janina, Inwentarz ksiąg archiwów grodzkich i ziemskich Wielkopolski XIV-XVIII w: Województwa: poznańskie, kaliskie, gnieźnieńskie, inowrocławskie, W: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Wydział Historii i Nauk Społecznych, Prace Komisji Historycznej, Tom XXII, praca wydana z zasiłku PAN, Poznań 1965
 Teki Dworzaczka- Inwentarze, Biblioteka Kórnicka PAN-źródło internetowe
[http—wtg-gniazdo.org-upolad-opracowania-A---](http://wtg-gniazdo.org-upolad-opracowania-A---) (źródło internetowe)
10. Część inwentarza wsi **Kuszewa i Kakulin** zawarta w kontrakcie podziałowym tych wsi między Małgorzatą Popowską i jej synowcem Andrzejem Popowskim. 1623. Gniezno, inscript. nr 76, f. 484-486
11. Inwentarz dóbr **Sarbowo** (myślę, że idzie o Sarbię). 1625. Gniezno, inscript., nr 77, f. 333-339.
12. Inwentarz wsi **Raszkow**. 1629. Gniezno, rel. nr 137, f. 401-402
13. Inwentarz wsi Jagnierow? (Jagniewice?). 1647. Inscript. gnieź. 81, f. 589-591.
 Uwaga! Bardzo dużo inwentarzy wsi **Popowo** (bez podania o jakie Popowo idzie), w powiecie gnieźnieńskim były co najmniej dwie wsie o tej nazwie: Popowo Kościelne i Popowo Tomkowe. Sporo też inwentarzy **Grzybowa**. Nie wynotowywałem ze względu na mnogość stosownych sygnatur, dlatego zainteresowani będą zmuszeni do samodzielnego przejrzenia „Kartoteki...” Tak w ogóle należy mieć na względzie, że niniejszy wykaz nie jest w pełni wyczerpujący (nie zawiera wszystkich zawartych w „Kartotece...” wskazówek poszukiwawczych; stanowi jedynie zachętę dla ewentualnych historyków regionalistów i w żadnej mierze nie zwalnia ich od samodzielnego obowiązku jej przejrzenia)
14. Inwentarz wsi **Rybno**. 1715. Gn. rel. 157, f. 875
15. Inwentarz wsi **Pląskowo**. 1716. Gn. rel. 157, f. 863
16. Inwentarz wsi **Jablkowo** zawierający informacje o pańszczyznach i robociznach. 1728. Rel. gnieź. nr 167, f. 247
17. Inwentarz dóbr **Pomarzanki**. 1731. Rel. gn. nr 170, f. 392
18. Inwentarz części wsi **Stawiany**. Zawiera dane o robociznie i powinnościach chłopca wolnego chałupnika, który zaciąg odrabia tylko panom Latalskim. 1731. Rel. gn. nr 171, f. 27
19. Inwentarz wsi **Wiatrowa**. Podana jest wysokość pańszczyzny. 1731. Rel. gn. nr 170, f. 612
20. Materiały do inwentarza folwarku **Wymysłowo**. 1731. Gr. rel. 175, f. 466 i następne.

21. Wydzielenie części w dobrach **Przysieka** - materiały do inwentarza: chaty, poddani, inwentarz pański, powinności, pola, łąki, wymiary. 1745. Gn. liber rel. nr 182, f. 335-336, 338.
22. Przekazanie dóbr **Sienna** wojewodzie Matowskiemu w dzierżawę. 1749. Gn. rel. 186, f. 626
23. Wydzielenie posesji w dobrach **Podlesie Wysokie**. 1760. Pola: wymiary, uprawy. Poddani: chaty, inwentarz własny i pański, wymiar pańszczyzny. Browar. (zapomniano zapisać nr księgi i karty)
24. Inwentarz dworu **Popowo** oraz wsi **Popowo, Kakulin, Płaskowo, Kuszewo, Wymysłowo** (folwark i wieś), **Pomarzanki** (dwór i wieś), **Międzylesie, Starężyn** z tabelami ludności i inwentarza żywego poszczególnych gospodarzy. 1790 Popowo. Gn. rel. nr 240, f. 669-684.
25. Regestr ruchomości Leona Przyłuskiego, chorążego kawalerii narodowej spalonych w pożarze wsi **Przysieka**. 1738. Rel. gn. 227, f. 1033-1034 i 1023-1024.
26. Wydzielenie posesji w dobrach **Pomarzany**. 1747. Browar z ogrodem i polem. Poddani: chaty i budynki gospodarcze, wymiar pańszczyzny, pogłównne. Gn. nr 184, lib. rel., f. 580-582.
27. Inwentarz wsi **Rybowo**. 1783. Poddani i stan zabudowań dworskich, wiejskich, wymieniono poddanych i ich obowiązki. Rel. gn. 228, f. 411, 198-199.
28. Inwentarz dóbr wsi **Jabłkowo** z folwarkami, **Lubstowo, Lubstówko, Pomieszarnice, Duszewo** i **Pomarzanek**, oraz **Dziatkowo, Międzylesie** i **Starężyn**, sporządzony po śmierci ich właściciela Antoniego Dorpawskiego, chorążego gnieźnieńskiego. 1778. Gn. rel. nr 217, f. 506 i inne.
29. Inwentarz dóbr **Damasławek** w powiecie kcyńskim, a w województwie gnieźnieńskim. 1776. Gn. rel. nr 213, f. 531 i inne.
30. W kontraktach dzierżawy następuje inwentarz wsi **Rakojady**. 1775. Gn. castr. rel. nr 211, f. 111-112.
31. Inwentarz wsi **Pomarzanek**. 1775. Gn. castr. rel. nr 211, f. 242.
32. W kontrakcie sprzedaży wsi szlacheckiej **Przysieka** określono robociznę poddanych, ilość bydła pańskiego przez nich posiadanego oraz stan zasiewu pól. 1774 Przysieka. Gn. castr. rel. nr 209, f. 531-532, 540.

„Kartoteka do dziejów wsi”. Poznań.

1. **Tomiccy**, właściciele dóbr **Budziszewo** osadzają w swych dobrach Holendrów. Każdy gospodarz dostaje 1 włókę ziemi (około 54 morgi). Przywilej oznacza dokładnie ich prawa i ciężary wobec właścicieli. 1754, oblata 1790.
Poznań, rel. gr. nr 632, f. 652-653.

Bardzo dużo o wsiach: **Bukowiec** koło Wągrowca, **Owieczki, Dąbrówka, Studzieniec, Mieścisko, KłECKO** (nie wynotowywano, należy przejrzeć „Kartotekę...”)
2. W kontrakcie arendy dóbr **Popowo** (właściciel **Popowski**) podano spis poddanych, dane o ciężarach poddanych oraz spis dworskiego inwentarza. 1591.
Poznań, rel. gr. nr 956, f. 440-442.
3. Inwentarz wsi **Łosinia**. 1641. (istnieje kilka miejscowości o podobnej nazwie, nie można wykluczyć naszego Łosińca - uw. wł.). Sprawdzono: wedle Dworzaczka i treści dokumentu dotyczy on Łosińca w dzisiejszym powiecie wągrowieckim (dawniejszym gnieźnieńskim)
Poznań, rel. gr. nr 166, f. 684-681.
4. Inwentarz majątności, bydła i rzeczy w **Przysiece** po zmarłym **Popowskim**. 1652.

Poznań, rel. gr. 177, f. 456-458.

W tej samej księdze inwentarz wsi Przyżece (zapewne idzie o Przysiekę-uw. wł.) z z 1651 roku (własność **Popowskich**), f. 268-269.

5. Inwentarz wsi **Budziejewa**. Opis chałup i inwentarza żywego poddanych. 1664. Poznań, rel. gr. nr 190, f. 420-421.
6. Inwentarz wsi **Pomarzanowice** albo **Pomarzanki**. 1664. Poznań, rel. gr. nr 190, f. 945-946.
7. Inwentarz wsi **Brzezno**. Opis inwentarza i poddanych. 1665. Poznań, rel. gr. nr 191, f. 51-53 (nie ma pewności, czy dotyczy Brzezna w dzisiejszej Gminie Skoki)
8. Inwentarz wsi **Skoki** z folwarkami **Glinno, Rejowiec i Paszków?** 1685. Poznań, rel. gr. nr 221, f. 71-73
9. Inwentarz wsi **Rakojady**. 1685. Poznań, gr. rel. nr 222, (zapomniano wynotować strony)
10. Inwentarz wsi **Żórawia, Podlesie, Zbietka**. Opis dworu, zabudowań gospodarczych, chałup i żywego inwentarza. 1672. Poznań, rel. gr. nr 199, f. 772-775.
11. Inwentarz wsi **Łopuchowo i Gać**. 1677. Poznań, rel. gr. nr 205, f. 492-494.

„Kartoteka do dziejów wsi”. Kalisz część I [stąd należy domniemywać, że istnieje co najmniej część II, jednakże „Kartoteka..” w czasie mojej bytności w APP (8.09.2011w tym konkretnym przypadku) nie funkcjonowała w elektronicznym spisie zasobów Archiwum, aby się więc dowiedzieć, czy istnieją dalsze części należy wypełnić rewers (złożyć zamówienie) i czekać na jego realizację. Nie podjąłem tej procedury. Od pracownika dostarczającego materiały z magazynu do pracowni naukowej dowiedziałem się, że czasem zdarza się tak, że nawet w odniesieniu do jednej wsi istnieją nawet dwie szuflady z fiskami zawierającymi dane o skierowaniach do konkretnych ksiąg i z podaniem właściwych kart].

1. W związku ze sporem między **Karnkowskim**, właścicielami dóbr **Pogrzybów, Sulisław** i innymi, a królewsczyznami **Łakocin, Jankowo** i innymi należącymi do starostwa odolanowskiego: różne dane z życia wsi, m.in. sołtysami w starostwie odolanowskim są chłopci: **M. Głuchy i Filip Krzywda**. 1780. Kalisz, relations nr 220 (według nowej syg. gr. nr 434, f. 130a-135a)
2. Dekret sądowy dotyczący dóbr **krotoszyńskich** zawiera materiały do inwentarza wsi **Chwaliszew**. 1779. Nowe chałupy wystawione (14) przez dzierżawcę na miejsce zniszczonych, trzy wyremontowane, ponadto zaopatrzenie imienne wymienionych chłopów w inwentarz żywy po rekwizycjach wojskowych. Gr. kaliskie, prot. rel. nr 217-18 (432 wg nowej syg.), f. 208
3. Inwentarz **starostwa odolanowskiego** 1779. Zabudowania gospodarcze z browarami, młynami i gorzelniami, inwentarze żywy i martwy, pasieki, poddani różnych kategorii i ich świadczenia: czynsze, robocizny i podwody; potażnia z dokładnym inwentarzem fabrycznym we wsi **Chutta**. Gr. kaliskie prot. rel. nr 217-18 (wg nowej syg. gr. 432)
4. Materiał do inwentaryzacji wsi **Huta** podany w związku z zawarciem ugody. 1779. Opis budynków chłopskich, ilości pańszczyzny, inwentarz żywy, ilość zboża, wykaz zagrodników i komorników. Kalisz, gr. lib. rel. nr 219 (wg nowej syg. 433), f. 170-171)

W tej samej księdze inwentarz wsi **Młynowo**, f. 407-408

4. Lustracja **starostw i królewsczyzn powiatu kaliskiego**. 1789. Kalisz gr. varia nr 21 (wg. nowej syg. Zespół: Zbiór tabel podatkowych i lustracji, syg. Tabele Kalisz 20-pozycja przeze mnie przejrzana i wykorzystana)

5. Podział dóbr **Szczury**-materiały do inwentarza. 1776. Dwór i zabudowania folwarczne. Pola - składy, zasiewy. Poddani-chaty, inwentarz pański, pańszczyzna. Kalisz, lib. rel. nr 207 (wg nowej syg. 423), f. 538-539
6. Inwentarze wsi: **Nabijszyce, Wierzbno, Raczyce, Łąkociny, Chwaliszewo, Daniszyn, Pustkowie Jankowskie, Bugday, Granowiec, Świeca, Zawidze, Uciechowo** z podaniem kategorii poddanych i ich ciężarów. 1737. Relat. castr. Calisien nr 108-109 (wg nowej syg. 353), f. 246-253
7. Inwentarz majątku i wsi **Jankowo** z podaniem kategorii poddanych. 1737. rel. castr. Calisien nr 108-109 (wg nowej syg. 353), f. 638-639
8. Inwentarz dóbr **krotoszyńskich** i opisanie struktury budynków w **majątności krotoskiej**. 1753. Kalisz, gr. varia nr 1 (wg nowej syg. gr 498), f. 1-98
9. Inwentarz wsi **Chuta**. 1756. Chałupy i budynki gospodarcze chłopskie, użytki i ciężary chłopów. Rel.gr. Kal. 161-162 (wg nowej syg. gr. 388), f. 528-529.
10. Rejestr lustracji **województwa kaliskiego** 1762-1765. Kalisz gr. varia 16
11. Inwentarz majątności szlacheckiej: części wsi **Szczury** i połowy wsi **Konarszczyzna, Bartoszewszczyzna** wymienionej w kontrakcie sprzedaży. 1786. Kalisz, gr. inscript. 226, f. 273
12. Tradycja dóbr miasteczka i wsi **Wielka i Mała Sobótka** wg inwentarza. 1779. Dwór i zabudowania gospodarcze i wiejskie z wyszczególnieniem mieszkańców i ich kategorii. Gr. Kalisz, prot. rel., nr 217-218, f. 668-669.
13. Inwentarz **starostwa odolanowskiego** sporządzony z okazji przekazania dóbr księżnej **Sułkowskiej**. 1786, oblata 1787. Gr. kaliskie, prot. rel. nr 257, f. 233-256. Dokument wykorzystany przez prof. Władysława Rusińskiego i wielokrotnie cytowany w moich opracowaniach.
14. Lustracja starostw i królewszczyzn **województwa kaliskiego**. 1765. Kalisz, gr. varia 17, f. 1-273
15. Inwentarz dóbr **starostwa odolanowskiego** sporządzony przy kontrakcie dzierżawy. 1782. Kalisz, gr. rel. nr 230, f. 584-587 i 666-668
16. Inwentarz posiadłości szlacheckiej **Raszków**. 1781. Kalisz, gr. rel. nr 227, f. 2579-2594 i 2703-2712.
17. Inwentarz wsi **Skrzebowy**. 1780. Kalisz, gr. rel. 220, f. 45a-50a.
18. Podział dóbr **Szczury**. 1780. opis folwarków, inwentarz żywy, poddani i ich powinności. Kalisz, lib. rel. nr 222, f. 411
19. Wizja wsi **Szczury**. 1566. Chłopi, zabudowania, poddani. Kalisz, lib. inscript. nr 31, f. 645-646
20. Wizja wsi **Szczury**, 1586. Kalisz, lib. inscript. nr 55, f. 630-633.
21. Wizja wsi **Sobotka**. 1685. Gr. Opis folwarku, budynków folwarcznych i wiejskich. Kalisz, prot. rel., nr 53, f. 204
22. Wizja wsi **Janków**. 1710. Opis dworu, zabudowań, osady. Calis. castr. rel. nr 68, f. 220-221
23. Inwentarz dóbr miejscowości **Sobótka**. 1743. Calis. castr. nr 123/124, f. 992-994
24. Inwentarz dóbr **Wierzbowskich** składających się z miasteczka **Sobótka Wielka** i wsi **Sobótka Mała**. Opisany stan majątkowy chłopów. Oblata 1717. Kalisz, prot. rel., nr 76, f. 228.
25. Inwentarz jw. 1724. Podany wykaz robocizny poddanych w **Sobotce**. Kalisz, prot., rel., nr 89, f. 1307
26. Inwentarz dworu w **Sobotce**. Kalisz, rel. nr 119. f. 1124-1125
27. **Sobotka**. 1621. Podział majątku. Gr. Kalisz, inscript. 88 b (może też być inna księga 84?, 54?)
28. **Sobotki** dotyczą jeszcze księgi:

rok 1644, nr 110^b, inscript., f. 1546-1549
rok 1755, rel. Kalisz nr 159/160, f. 2253-2256, inwentarz
rok 1584 oblata 1779, gr. Kalisz, prot., rel. nr 217-218, f. 220-222 i 237-239
rok 1584, gr. Kalisz inscript. nr 50, f. 705-710. Podział majątku z wyszczególnieniem chłopów.

29. Wizja lokalna dóbr **Janków** połączona ze spisem inwentarza. 1713. Krótkie wyliczenie nieruchomości, zebranego zboża, poddanych i inwentarza żywego. Kalisz, sąd grodzki, prot. rel. nr 71, f. 571-572

„Kartoteka do dziejów wsi” Wschowa.

1. Inwentarz miast, zamków i wsi przynależących do do **dóbr lesznińskich**. 1715. M.in. spisy chłopów. Wschowa, gr., prot., rel. nr 159 (dopisano ołówkiem WSG 194), f. 378, 380-397.
2. Inwentarz majątku **Kwilicza** z folwarkami i wsiami do niego należącymi. Podaje bardzo dokładny wykaz ludności wiejskiej i jej obowiązków wobec właścicieli **Kwileckich**. 1759. Wschowa, prot. rel. nr 184 (ołówkiem WSG 217), f. 337-341, 342-348 i 349-353.
3. Mandat królewski przeciwko tenentariuszom dóbr **Świeca, Stara Chuta i Raczyce (starostwo odolanowskie)**, którzy przez 16 lat obciążali nadmiernie chłopów przyprawiając ich o ubóstwo. 1729. Wschowa prot., rel. nr 171, f. 228

„Kartoteka do dziejów wsi”. Ostrzeszów.

1. Sprowadzenie do wsi **Przedborów** kilku gospodarzy ze Śląska. 1783. Ostrzeszów, c. relationum oblatum 15 (czyli nr 15), f. 535
2. Uczciwy **Baltazar Rostajski** w imieniu własnym i sukcesorów odstępuje sołectwo we wsi **Garki** w pow. **odolanowskim** uczciwemu **Marcinowi Kołacie**. Przywilej Augusta III nadający to sołectwo **Marcinowi Kołacie** i jego następcom. 1761. Ostrzeszów, inscript. man. nr 15, f. 37 i 271-272v.
3. Spis poddanych w **Ostrowie** (nazwiska kmieci). Dodano spis inwentarza żywego. 1679. Ostrzeszów C.relationum manualium nr 4, f. 373
4. Jw., f. 375, 375v-376 (nie wiadomo, czy idzie o późniejszy Ostrów Wlkp.)
5. Podział wsi **Chlewo**. 1766. Ostrzeszów C. rel. obl. 10, f. 329-331. Wymienieni poddani i zabudowania gospodarcze.
6. jw. rok 1767, f. 484, 486-488
7. Podział wsi **Chlewo**. 1777. Imienny wykaz chłopów. Ostrz. c. rel. oblatum 13, f. (137) 146-162
8. Dziedzic wsi **Wielowieś** daje **Stefanowi Leszczyńskiemu**, wojewodzie kaliskiemu za „należyłą satysfakcją” rodzinę chłopską zbiegłą do wsi **Rojowa** (wieś Roje? Rojów? - uw. wł.), należącej do wojewody i tam od kilkunastu lat osiadłą. 1718, oblata 1721. Ostrz. c. inscr.man. 8, f. 414.
9. Król August II pozywa przed sąd asesorski w Warszawie poddanych w dobrach **starostwa odolanowskiego** z powodu odmowy płacenia danin i dziesięcin kościołowi w **Odolanowie**. 1722. Ostrz. c. rel. obl. 4, f. 119

Kilka uwag:

Wielu Ślązaków oddawało się „dobrowolnie” w poddaństwo. Jako „specjaliści” od posiadania „dobrowolnych” poddanych jawią się na terenie jurysdykcji grodu ostrzeszowskiego szlachcice **Wężyk** i **Biskupski**.

Z drugiej strony wcale nierzadkie były przypadki uwolnień chłopów z poddaństwa (bardzo często mocą zapisów testamentowych).

W „Kartotece do dziejów wsi. Ostrzeszów” przy końcu szuflady (skrzynki z fiszkami) sporo fiszek pod nr 34 (mowa o kartce włożonej między fiszki) dających namiary na opisy buntów chłopskich zamieszczonych w księgach grodzkich. Wśród buntujących się chłopów przeważają mieszkańcy wsi **Siedlików i Zajączki** oraz **puszkowi w starostwie ostrzeszowskim**.

Wedle mojego przecucia (nie popartego żadnymi materialnymi dowodami) w znacznej liczbie osiedlających się na południu Wielkopolski przybyszów ze Śląska (choć nie tylko) mogli być moi przodkowie po mieczu (lemieszu). Aby potwierdzić, bądź wyeliminować wspomniane przypuszczenia (i to nie ostatecznie i w sposób bezsporny) należałoby wykonać tytaniczną robotę - przejrzeć wszystkie wpisy w księgach ostrzeszowskich traktujących o przybyszach.

Znaczna ilość buntów chłopskich na obszarze objętym jurysdykcją grodu w Ostrzeszowie wcale nie dziwi. Pogranicza bywają często niespokojne. Tam dokonywała się „wymiana poglądów” między przenikającymi przez granice chłopami, wędrującymi w poszukiwaniu lepszego bytu.

Kartoteka do dziejów wsi. Kcynia.

1. Dzierżawca dóbr **Grylewo, Danabór i Brzeźno** manifestuje się przeciw ich właścicielom, **Leonowi Raczyńskiemu**, kasztelanowi santockiemu. Skarga zarzuca kasztelanowi, że osiedlając kolonistów polskich w Grylewie i niemieckich w Brzeźnie, przydziałał im grunty z wydzierżawionych ziem folwarcznych. 1756. rel. castr. Kcynia nr 97, f. 164-165.
2. Inwentarz dóbr **Łosiniec** w powiecie gnieźnieńskim. 1664. Inwentarz bardzo krótki. Wyliczono inwentarz żywy posiadany przez chłopów. Kcynia lib. rel. nr 45, f. 306 (jak dotąd nie wykorzystany w moich opracowaniach).
3. Inwentarz wsi **Wapno i Górki Srebrne**. 1665. Opis dworu, zabudowań dworskich, inwentarz żywy, poddani. Kcynia inser. castr. nr 131, f. 213°- 216
4. Inwentarz ruchomości i nieruchomości po zmarłym **Rogalińskim Józefie**, m.in. szczegółowy opis budynków folwarcznych i chłopskich we wsiach **Pokrzywnica, Czekanowo i Wiatrowo** oraz stanu posiadania każdego chłopą. 1708. Kcynia, prot. rel. nr 53, f. 54a-56b.
5. Inwentarz dóbr **Sarbia** w powiecie gnieźnieńskim leżących. 1719. obejmuje głównie wykaz bydła dworskiego i poddanych dworskich. Kcynia rel. nr 58, f. 8
6. Inwentarz dóbr **Jabłkowa** należących do sukcesorów **Zofii z Baranowskich Zagórskiej**. 1726. Podany wykaz poddanych i inwentarzy przez nich posiadanych. Kcynia rel. nr 60, f. 110.
7. Rejestr pozostałych rzeczy po śmierci **Antoniny Roźnowskiej ze Skoków**. 1738. Kcynia rel. nr 17. f. 306-306v i 310-310v.
8. Bogate materiały do inwentarza wsi **Dąbrówki** (nie wiadomo, czy idzie o dzisiejszą Dąbrówkę Kościelną). 1748. m.in. wyliczenie chłopów poddanych i luźnych. Kcynia lib. rel. nr 87, f. 395-400
9. Wizja lokalna wsi **Kuszewo**. 1702. Szczegółowy opis chałup chłopskich i inwentarza żywego. Kcynia, lib. rel. nr 51, f. 163
10. Wizja dóbr **Sarbia** (nie ma pewności, czy idzie o Sarbię w pobliżu Łosińca). 1720. Zawiera opis budynków dworskich i wiejskich oraz inwentarz chałupników. Kcynia lib. rel. nr 87, f. 40.
11. Wizja dóbr **Sierniki**. 1738. Kcynia rel. gr. nr 77, f. 221
1741 nr 80, f. 131
1748 nr 87, f. 86
1749 nr 88, f. 143a/145a i 165a oraz 167b

Kartoteka do dziejów wsi. Nakło.

1. Inwentarz wsi **Klukowo i Błękwit**. Rel. nr 141, f. 274 i 274v.
2. rewizja włók wybranieckich w **woj. inowrocławskim** (z opisem gruntów, zabudowań, podaniem nazwisk posiadaczy sołectw). 1678. Inowrocław, rel. gr. nr 46 (poprawiono ołówkiem na 48), f. 790-793.
3. **Szewscy** dziedzice pozywają **Zakrzewską**, dzierżawcę, posesorkę wsi **Orle** o ucisk poddanych. 1643. Nr 70, f. 697-697v.

W tej samej księdze nr 70 (rok 1642) **Zakrzewski Piotr** pozywa **Radzicką** dzierżawcę majątku **Orle**, f. 353.

Recesy uwłaszczeniowe

APP, Zespól: Ladratsamt Odolanów, syg. recesy 104 [wieś Janków Zaleśny (Hanswalde)], rok 1843.

„We wsi Jankowie do Księstwa Krotoszyńskiego należącej, w powiecie krotoszyńskim, obwodzie regencyjnym poznańskim położonej znajduje się 9 gospodarstw prawem własności nadanych, których teraźniejszymi właścicielami są:

1. Adam i Elżbieta małżonkowie Szczepankowie
2. wdowa po Janie Szkudlalskim i sukcesorowie tegoż
3. Bartłomiej Morgiel i żona jego Józefa z domu Kuś
4. Józefa Szlachty sukcesorowie i bracia:
Franciszek
i Paweł Wojtaszkowie
5. Kaspra Franki sukcesorowie wraz z wdową
6. wdowa po Mikołaju Skrzypku i sukcesorowie jego
7. Mateusza i Maryanny Wygralaków sukcesorowie
- 8a. Apolonia Cegła owdowiała Cemera, teraz zamężna Jaskulska i jej mąż Wojciech Jaskulski
- b. Szymon Cemera
- c. Maryanna Słaba z Cemerów wraz z mężem Marcinem Słabym
- d. głuchoniema Jadwiga Cemera
9. Sukcesorowie Benedykta Świeca wraz z wdową „

„Hypoteczne” świadectwa własności posiadali jeszcze: Jan i Franciszka z Bartków Szkudlalscy. „Reszta właścicieli nie mogła posesyi cywilnej gospodarstw swoich świadectwami hipotecznymi udowodnić, ponadto nie stawili się, więc nie zostali wzięci pod uwagę”

Ten dokument został sporządzony 23.11.1834 w Orpiszewie.

W dalszym ciągu jednak reces uwzględnił następujące nazwiska:

1. Karol Pratch
2. Adam Szczepanek
3. Franciszka Szkudlarka
4. Tomasz Ibron
5. Jadwiga Szkudlarka (Szkudlaska?)
6. Józef Zembski
7. Konstancja Szkudlaska

8. Bartłomiej Morgiel
9. Jan Sikora
10. Michał Urbaniak
11. Urban Urbaniak
12. Stanisław Bartzak
13. Andrzej Szlachta
14. Piotr Duczmal
15. August Paprocki
16. Jakub Szlachta
17. Elzbieta Szlachta
18. Szymon Podróżny
19. Mateusz Krzywda
20. Paul Franke
21. Marcin Zimniak
22. Grzegorz Majcher
23. Ludwik Skrzypek
24. Michał Skrzypek
25. Małgorzata Kuźnicka
26. Mateusz Iwanek
27. Jakub Iwanek
28. Marianna Iwanek
29. Józef Krzywda
30. Rozalia Pawłowska
31. Feliks Pawłowski
32. Walenty Skrzypek
33. Michał Wygralak
34. Mateusz Kaszuba
35. Tomasz Wygralak
36. August Wygralak
37. Wojciech Jaskulski
38. Szymon Cymera
39. Marcin Słaby
40. Rozalia Siwiec
41. Kacper Siwiec
42. Apolonia Siwiec
43. Michał Klimek

Ta lista została sporządzona i podpisana w Ostrowie 7.11.1843

Uwaga! Powyższa lista nie wyczerpuje wszystkich nazwisk zapisanych w w/w dokumencie.

APP, Zespół: Landratsamt Odolanów (Adelnau), syg. recesy 105. Lata 1843-1850.

Reces dotyczy wynagrodzenia planami rolnymi komorników w **Orpiszewie**. Wymienia tylko statystycznie (nie imiennie):

33 gospodarstwa włościańskie zaciężne (czyli zdolnych do pańszczyzny sprzężajnej), 28 niezdolnych gospodarstw chatniczych czyli komornicznych (nie dysponujących sprzężajem).

Z tego recesu wynotowałem tylko kilka nazwisk:

1. wdowa Franciszka z Grzesiaków Kuszak
2. Wojciech Janas (Panas?)
3. Tomasz Tyrakowski
4. Andrzej Szlachta
5. Jan Celusta alias Spychaj

6. wdowa i sukcesorowie Sebastiana Celusty

Dalej pominięto nie „swoje” nazwiska (czyli interesujące mnie ze względu na pisane opracowania) i wynotowałem jeszcze:

„8. Szymon Mazurek alias Szydłak, teraz jego wdowa i sukcesorowie;

a) wdowa Franciszka znów zamężna Antoniemu Wojciechowskiemu

b) dzieci:

Maryanna zamężna Andrzejowi Głuchemu i

Jakub rodzeństwo Mazurek

Frąszczak- nazwisko z Orpiszewa

Dominium zabrało komornikom grunty do folwarku i wyznaczyło im tylko place budowlane i dało wynagrodzenia za pastwę. Komornicy odwołali się do Komisji Królewskiej w Poznaniu i przyznano im grunty zamienne z placami budowlanymi.

APP, Zespół: Landratsamt Odolanów, syg. recesy 49. Pustkowie Jaźwinski(e).

16.02.1846. Tylko Nazwiska:

1. Wojciech Passek i jego żona? Maryanna
2. Ignacy Passek
3. Jan Passek
4. Marcin Młynarczyk
5. Michał Zmysłony

APP, Zespół: Landratsamt Adelnau (Starostwo Powiatowe w Odolanowie), syg. recesy 13 (wieś Biadki).1837.

W Biadkach w 1837 (17.03) „znajdowało się dotychczas 12 gospodarstw włościańskich okupnych, co do wielkości równych, przez posiadzicieli swoich własnością dzierżonych”, wśród nich m.in. (tu wynotowałem jedynie nazwiska potrzebne do mojej rozprawki genealogicznej i „łosinieckie”:

„2. Sukcesorowie Błażeja Olejnika, jako to:

- a) Jadwiga z Kurzawów owdowiała Olejnikowa,
- b) Wojciech
- c) Konstanty na doletnie
- d) Konstanty
- e) Maryanna
- f) Balbina
- g) Walenty
- h) Rosalia

rodzeństwo Olejników jeszcze małoletnie

„Pustkowie”

„b) siedemnaście gospodarstw włościańskich zaciężnych równej wielkości, których wylegitymowanymi posiadaczami obecnie są” m.in.:

„Sukcesorowie Wawrzyna Olejnika:

- a) córka Rosalia owdowiała Biegańska
- b) córka Kunegunda owdowiała Kaczmarkowa teraz zamężna za Maciejem Szczepaniakiem
- c) syn Marcin Olejnik
- d) syn Kajetan Olejnik doletni
- e) małoletnie
Balbina

Antoni

Jan

rodzeństwo Kaczmarkowie, dzieci zmarłym mężu ad b wspomnianej Kunegundzie
owdowiałej Wojciechowej Kaczmarkowej;

f) Piotr

Katarzyna

Józef

Rodzeństwo Biegańskich dzieci po zmarłym mężu ad a wspomnianej Rosalii owdowiałej
Andrzejowej Biegańskiej

W powyższym spisie pominąłem wdowę Reginę z Szczepańskich i jej dzieci (przez
niedopatrzenie)

Ostatecznie mocą recesu (czyli decyzji) pruskich komisji z dnia 13. 10. 1842 ziemię w
Biadkach otrzymali:

1. Sukcesorowie Franciszka Swędrowskiego
2. Walenty Poczta
3. Małoletni Wojciech Swędrowski
4. Bogumił Kozmański lub Andrzej Łiszca
5. Sukcesorowie Wawrzyna Olejnika
6. Franciszek Kaczmarek
7. Bartłomiej Jańczak
8. Anna z Beyerów zamężna Tomczykowa
9. Marcin Kukiełczyński
10. Andrzej Jańczak
11. Wojciech Zybała
12. Bogumił i Anna Skibaniakowie (małżonkowie)
13. Wincenty Zybała
14. Wojciech Kierzak
15. Sukcesorowie Wiktora Dudy
16. Helena Tomczyk zamężna Karczyńska
17. Błażej Fisgal

W/w otrzymali średnio po 32 morgi.

Gospodarstwa powstałe z okupników:

- 1a. Franciszek Karbowskiak
 - b. Antoni Karbowskiak
 - c. Łukasz Karbowskiak
 - d. sukcesorowie Rocha Karbowskiaka
 - e. Błaży Fisgal
2. Mateusz Nowak
- 3a. Michał Maliński
 - b. Mikołaj Maliński
 - c. Józef Wierzba
 - d. Mikołaj Paprocki
 - e. Jan Maliński
4. Sukcesorowie Błażeja Olejnika
5. Grzegorz Wierzba
- 6a. August Bielawy
 - b. małoletnie dzieci po Ignacym Frankiewicz
7. Grzegorz Bielawy
8. Józef Organista
9. Sukcesorowie Mateusza Organisty

- 10. August Paprocki
- 11a. Stanisław Szczotka
- b. Tomasz Szczotka
- 12a. małoletnie dzieci Ignacego Paska
- b. Tomasz Pasek i Augustyn Paprocki

W/w otrzymali średnio po 85 mórg.

Wynagrodzenie chałupników, czyli budników:

- 1. Jan Ptak
- 2. Kasper Stodolny
- 3. Bartłomiej Szczęsny
- 4. Paweł Szudy
- 5. Benedykt Kusterka
- 6. Franciszek Breyer
- 7. Szczepan Hiliński

W/w otrzymali niecałą morgę lub nieco powyżej.

Ostatecznie prace uwłaszczeniowe w Biadkach zostały zakończone w 1847 roku. Do tego czasu trwały rozpatrywania skarg i prostowania wykrytych nieprawidłowości. Z tych dokumentów uzupełniających nie notowałem nazwisk. Należy mieć na uwadze, że powyższy wykaz nie jest księgą meldunkową wsi Biadki.

APP, Zespół: Landratsamt Adelnau, syg. recesy 126,127,128 (Pustkowie Witek). 1849-1864.

W czasie prac uwłaszczeniowych przynależało do ekonomii Orpiszew, a z tą do księstwa krotoszyńskiego, lenności koronnej męskiej należącym, w powiecie krotoszyńskim, obwodzie regencyjnym poznańskim.

„Regulacja następuje między księciem Maksymilianem Karolem a:

- 1. Andrzej Kulas
- 2. pozostali po Grzegorz Witku
 - a) wdowa Józefa z Kokotów Witkowa
 - b) sukcesorowie,

Jan	- ur. 17.01.1834
Antoni	- ur. 9.06.1836
Piotr	- ur. 23.06. 1840, których opiekun Dyonizy Lyzak zastępuje
- 3. Grzegorz Witek już w ad 2 wymieniony. Ostatni posiada jedną czwartą część rzeczonoego gospodarstwa, a trzy czwarte tegoż części, włącznie z częścią wdowy i sukcesorów po Grzegorz Witku posiada Andrzej Kulas”

APP, Zespół: Landratsamt Adelnau, syg. recesy 45 (Daniszyn). 1843-1859. W tym bardzo obszernym dokumencie są zamieszczone też recesy **Pustkowi Bestry, Mazury** (częstka, to Pustkowie posiada osobny reces nr 44 zamieszczony w zakresie jego personaliów w „Dziejach chłopskiego rodu Mazurków”), **Cegła, Kulas** (oczywiście powinno być **Witek**, ale obu tych nazw używano zamiennie), **Oremberg, Warszta**, pojawia się wzmianka o **Pustkowie Jendrzewskie (Jędrzejowskie)**, nie ma natomiast nic o **Pustkowie Jakubskie (Jakubek)**, które jest wymieniane w metrykaliach Jankowa Zalesnego. W omawianym tu recesie Daniszyna spisy nazwisk pojawiają się w części zatytułowanej „Sach Register” (rejestr spraw). Poniżej prezentowane nazwiska (nieliczne spośród wielu) są wyselekcjonowane pod kątem moich zainteresowań genealogicznych:

karta 64 tuszem (karta 1 czerwoną kredką) - Franciszek Mazur z Pustkowie Mazur

karta 6 (czerwoną kredką) - Jan Niszkiewicz

No 18, karta 40 (piórem), na jej odwrocie wymieniony: 3. Walenty Mazur (wszystko to w części akt zatytułowanych: Marcin Kusiciel), prawdopodobnie idzie o granice, ponieważ pod No 3 są wymienieni: Warszta, Jan Janas, Marcin Kusiciel

karta 72 w sprawie No 3/29: 2. Marcin Zimniak, następnie trzy słowa nie do odczytania (przynajmniej na poczekaniu) i potem „Jendrzejewskie” (jest to jedyna wzmianka o tym pustkowie wielokrotnie wymienianym w metrykaliach Jankowa Zaleśnego

No 37 zu (z) Pustkowie Bestry: 1. Józef Bestry (najprawdopodobniej ojciec Agnieszki Bestrej)

Z pustkowiecami bywało często tak, że w okresie uwłaszczenia ich nazwy były często rozbieżne z nazwiskami ludzi je zamieszkującymi, i tak **Pustkowie Warszta** zasiedlali:

1. Agata Magdziak geb. Krakowska

Tomasz Magdziak

2. August Krakowski

3. Wincenty Krakowski

4. Karol Krakowski

5. Magdalena Krakowska, żona Józefa Kołodziejczyka

(karty 195-198)

i dalej na kartach 199-202

1. Marianna Cegła geb. Krakowska

Szymon Cegła

Krakowska-Chyliński

Ostatecznie na Pustkowie Warszta (karty 203-206) zostali uwłaszczeni:

1. Wincenty Krakowski

2. August Krakowski

3. Tomasz Magdziak

4. Józef Kołodziejczyk

5. Jan Krakowski

wydzielono jeszcze 2 małe działki

Na karcie 240 jest zamieszczony spis chyba wszystkich **Cegłów** - łącznie 17-tu i jeszcze dwa inne nazwiska: Motyl i Hyba (w części obejmującej karty 237-254)

Pustkowie Oremba, No 47, karty 222-223 (piórem). Wynotowałem tylko:

1. Ludwika Kalinowska i Wincenty Sęk

2. Franciszek Kalinowski

Katarzyna geb. Mazur

i dalej spis uwłaszczonych? na **Pustkowie Cegła**:

1. Mikołaj Kaczmarek

a) Jan i Magdalena Kaczmarek-Hyba

b) Paweł i Małgorzata geb. Kaczmarek Motyl

2a. Ignacy Cegła

b. Szymon Cegła

c. Marcin Cegła

Akta dotyczące spraw uwłaszczeniowych na Pustkowie Cegła stanowią mniej więcej piątą część cytowanego tu recesu 45 Daniszyna (są więc obszerne).

APP, Zespół: Landratura Odolanów, syg. recesy 46 (Daniszyn), lata jw.

W spisie zbiorczym „Sach Register”:

Szymon Kubiak	No 8, f. 9
Zofia Stasiak	No 28, f. 15

APP, Zespół: Landratura Odolanów, syg. recesy 47 (Daniszyn), 6.10.1846. Reces dotyczący powinności w naturze i pieniądzach a spisany w Babach podpisali:

1. Józef Koper
2. Andrzej Kusicielak
3. Agnieszka Kusicielak
4. Andrzej Ibron

APP, Zespół: Landratura Krotoszyn, syg. recesy 116 (Swinków). Wśród 6 gospodarstw kmiecych wymienieni m.in.:

„2. Jan Maleska” - otrzymał 89 mórg 155 prętów □

Wśród 7 chałupniczych:

„4. Szymon Kubiak” - otrzymał 23 morgi 63 pręty □

Wśród 5 komorniczych:

„2. Andrzej Francus” - otrzymał 21 mórg 6 prętów □

Nadal nazwiska chłopskie były „nietrwale”. W tym dokumencie zapis: „Tomasz Marczyński inaczej Skrzypek lub Marciński”. Ten reces został spisany 17 czerwca 1840 roku w Orpiszewie. Zawiera on również dokument „Grenz Vermesungs Register” (Graniczny rejestr pomiarowy) z pieczęcią Katsreramt Krotoschin, gdzie m.in. nazwiska:

2. Jan Maleska
3. Valentin Kubiak
8. Simon Kubiak
9. Andrzej Frankus

W recesie 117, również **Swinkowa** pewna ciekawostka z pogranicza prawno-obyczajowego: „W dotychczasowej posiadłości gruntowej **Stanisława Szlachty** okupnika, który w myśl recesu do Jankowa Zalesnego II przesiedlony został znajdują się także grunta na mappie i wreszcie numerem 1 oznaczony, 3 mórg i 68 prętów □ będący własnością **Kazimierza Pień**. Grunta te odstępuje Kazimierz Pień Dominium na zupełną własność, a Dominium za to wydziela Kazimierzowi Pieniowi taką samą ilość gruntu z posiadłości Stanisława Szlachty” (dalej następuje opis położenia tego gruntu). Pień zobowiązał się ponadto zabrać swoje Budynki i przenieść je na nową swoją parcelę. Za przeniesienie budynków otrzymał od dominium 30 talarów-15 od razu, drugie 15 na koniec roboty (przeniesienia). Urząd pruski zadanie wykonał, mierniczy wymierzył na koszt Dominium, a Kazimierz Pień swoją rolę sprzedał jeszcze w czasie trwania powyższych procedur **Stanisławowi Ostremu**.

W recesie 118, także **Swinkowa** jest postanowienie odnośnie trzech komorników, którzy domagali się rekompensaty za rezygnacje z kawałków ról, za które płacili czynsz i za prawo pastwiska leśnego. O załatwienie tej sprawy wniosło dominium (dwór).

1. Komornicy odstąpili swoje dotychczasowe swoje dotychczasowe grunta na polach pod Orpiszewem na wieczne czasy dominium (księciu Thurn und Taxis).
2. W zamian za to dostali grunty w innym miejscu (odseparowane od pańskich).

Ponadto komornicy zostali zobowiązani do zapłaty w/w księciu:

1. Krzysztof Piaseczny -3 talary 14 srbgr
2. Walenty Kubiak - 3 talary 2 srbgr
3. Jakub Klimek - 3 talary 2 srbgr

APP, Zespół: Landratatura Odolanów, syg. recesy 135 (Nabaszyce). 8.06.1861.

Posada Karczemna:

1. Szymon i Rozalia Rachwalscy
 2. Stanisław Zaremba i jego żona Barbara z Rachwalskich
- Do tej posady karczemnej przynależeli jeszcze:
1. Andrzej Harych i jego żona Augusta z Zaradnych
 2. Michał Motyl
 3. Augustyn Chudek

Posiedzieli dawniejszej posady młyńskiej na **Pustkowie Kuroch**:

- a) Antoni Kuroch i jego żona Maryanna z Furmanków
- b) Mateusz Smolarek i jego żona Agnieszka z Kurochów
- c) Antoni Janicki i jego żona Agnieszka z Kurochów
- d) August Kuroch
- e) małoletnia Agnieszka Janas
- f) małoletni Antoni Janas
- g) Jan Śniatała? (Śniatała?) i jego żona Zofia z domu Bura była owdowiała Kuroch

W tym dokumencie jeszcze nazwiska: Herbig, Pawlak, Błaszczyk, Chudek, Lis, Zaradny, Ziemiak (Zimniak?).

APP, Zespół: Landratsamt Samter (Szamotuły), syg. recesy 283 (wieś Sękowo). Rok 1844. Tylko nazwiska uwłaszczonych:

1. Maria Wachowiak z domu Florek
2. Jan Satlf. Tleschner
3. Marcin Głuchy
4. Andrzej Krzyżan
5. Marcin Słaby
6. Walenty Grzybek
7. Józef Kotliński
8. Stanisław Nins
9. Łukasz Cieżak
10. Mateusz Grzybkowski
11. Wawrzyn Standy
12. młynarz Wojciech Grzyblikowski alias Macioła
13. Franciszek Szczegula
14. Andrzej Kamienieczny
15. Maciej Nieszpor albo Głuchy
16. nie odczytano (prawdopodobnie idzie nie o nazwisko, a o działkę)
17. Gotfryd Sekeffler
18. nie odczytano (patrz 16)
19. dotyczy działki granicznej?
20. uwaga jw.

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 148, Podlesie Wysokie. Rok 1837.

Fragmety dotyczące głównie personaliów:

„Wieś szlachecka Podlesie Wysokie, także Podlesie gorne-Hohenwalde- zwana w obwodzie Regencyjnym Bydgoskim powiecie Wągrowieckim położona jest własnością Fryderyka Gustawa Knoll Królewko-Pruskiego Radcy Regencyjnego w Merseburgu. Składa się ona:

- a) z folwarku pańskiego
- b) z sześciu większych
- c) z dwóch mniejszych gospodarstw włościańskich

Posiedziciele ostatnich wnieśli do Królewskiej Komissyi Jeneralnej o urządzenie stosunków ich do dziedzica podług Ustawy Królewskiej z dnia 8 kwietnia 1823 roku i została czynność ta Komissyi Specjalnej właściwego powiatu poruczona.

Dziedzic zlecił dostrzeganie praw dominalnych matce swej Dorocie Rozynie z Śmiardow owdowiałej Knoll.

W czasie ogłaszania powyżej wymienionej Ustawy Królewskiej byli w prawnym posiadaniu gospodarstw włościańskich:

1. Andrzej Patelski
2. Wawrzyn Tomkowiak
3. Balcer Krzysztofiak
4. Bartłomiej Filut
5. Marcin Wisniewski
6. Michał Zuchowski
7. Józef Marciniak
8. Tomasz Wiertlak

W biegu regulacji umarli;

- a) Balcer Krzysztofiak
- b) Marcin Wiśniewski

Pełnomocniczka dziedzica przyznała kwalifikacją do regulacji wszystkich gospodarstw włościańskich, iako też ich posiedziciele i wyznaczyła mocą prawa wyboru dziedzicowi służącego z dzieci zmarłych gospodarzy

Stanisława Krzysztofiaka
Jana Wiśniewskiego

na nabywców własności gospodarstw przez oyców ich posiadanych, przyczym nadmieniam się, iż obydwaj nowi gospodarze są pełnoletni.”

W dalszym ciągu następują rutynowe decyzje w sprawie zniesienia wzajemnej wspólności gospodarstw chłopskich i majątku pańskiego. Gospodarze zrzekli się wszelkich pretensji do dziedzica odnośnie swoich dotychczasowych budynków, zobowiązują się zapłacić dziedzicowi za nadaną ziemię częścią ziemi i gotowym pieniądzem, a dziedzic wyznaczył gospodarzom do podziału 618 morgów 15 prętów □.

W zakresie przyznanej ziemi wynik regulacji był następujący:

1. Andrzej Patelski	100 M	96 prętów □
2. Wawrzyn Tomkowiak	95	152
3. Stanisław Krzysztofiak	80	24
4. Bartłomiej Filut	77	126
5. Jan Wiśniewski	75	92
6. Michał Zuchowski	42	86
7. Józef Marciniak	86	161

8. Tomasz Wiertlak	45	155		
Na szkołę wiejską:		5 M	68 prętów	□
Na szkółkę drzew owocowych:			38	
Na uposażenie urzędu sołeckiego:		6	65	
Na szkółkę drzew do wysadzania dróg:			32	
Na cmentarz:		1		(miary pruskiej).

Pierwszych sześciu zapłaci za nadanie własności gruntów i budynków (dotąd budynki należały się za darmo od dziedzica) 8 talarów rocznie, ostatnich dwóch 2 talary płatnych w dwu ratach na św. Józefa i na św. Marcina.

Tu krótkie wyjaśnienie: owe 8 talarów (w tym przypadku) było w zamyśle twórców uwłaszczenia daniną płaconą dziedzicowi bezterminowo (czyli niejako po wsze czasy). Rychło okazało się, że chłopci nie wywiązują się z owych opłat na rzecz dworu. Stąd władze pruskie do spóły z jaśnie panami założyli specjalne banki, które płaciły terminowo dziedzicom należne im od chłopów pieniądze, a następnie ściągały je od chłopów zalegających ze wzmiankowanymi tu daninami. W Poznaniu był to Bank Rentowy. Do dziś dnia zachowały się w APP dokumenty tego banku pełne wykazów włościan obciążonych długami z w/w tytułu. Ponieważ podatki w państwie pruskim były liczne, rzadko które gospodarstwo chłopskie nie było obciążone długami. Właściwie do czasów „komuny” znaczna część chłopów stała w obliczu widma licytacji i utraty ojcowizny. Teraz sytuacja zdaje się powtarzać.

Następnie reces odnosi się do podatków na kościół w Popowie Koscielnym. Prusacy (lutry i kalwiny przebrzydłe) uważali, że wierni winni utrzymywać swój kościół (katolicki też), doceniali jego misyjną rolę i uważali za pożyteczną, z drugiej jednak strony pilnowali właściwej miary w zakresie posiadania dóbr materialnych przez duchowieństwo, katolickie zwłaszcza. Stąd oziębłe stosunki polskiego kleru katolickiego z zaborcą. Miały one więc przede wszystkim (choć nie wyłącznie) podłoże materialne i warto o tym wiedzieć.

Reces zawiera jeszcze wiele innych ciekawych szczegółów, np. ile budulca otrzymali chłopci na postawienie sobie nowych budynków (Andrzej Patelski: dwa kloce pod piłę i cztery lata wolne od renty, czyli w/w 8-miu talarów).

Przy pieczęci królewskiej data: 16.06.1837.

W tym recesie kopia przywileju dla „dwu Olenderskich ludzi: Jana i Chrysziana Bund (braci rodzonych)” datowanego na lata 1734-1736. (Patrz fotokopia).

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, sygn. recesy 149. Podlesie Wysokie. 1844.

Tylko zwięzłe streszczenie.

Reces (od niemieckiego rezess =decyzja, postanowienie) ten tłumaczy dlaczego w odniesieniu do dwóch gospodarzy, a mianowicie:

Wawrzyna Tomkowiaka

Andrzeja Patelskiego

nie weszły w życie postanowienia poprzedniej decyzji uwłaszczeniowej z 1837 roku. A nie została ona uskuteczniiona z powodu protestu dziedzica chociszewskiego, który słusznie stwierdził, że dziedzic Podlesia Wysokiego nadał w/w chłopom ziemię należące do majątku w Chociszewie (szło o jakieś łąki). Ponieważ dla Prusaków prawo to rzecz święta, ruszyła pruska machina urzędnicza w celu ostatecznego uregulowania powstałego sporu granicznego. Nawiasem mówiąc rzadko w której wsi nie było podobnych problemów. Był to doskonały (prawni!) sposób jaśnie panów na przedłużanie wejścia w życie postanowień uwłaszczeniowych i korzystanie jeszcze przez lat kilka, a nawet kilkanaście, z darmowej

pracy chłopów pańszczyźnianych. Ciężko było rozstawać się szlachetnie urodzonym z systemem pańszczyźnianym.

Skutek rozstrzygnięcia powstałego sporu granicznego między panami dla obu w/w chłopów był następujący:

Wawrzyn Tomkowiak odstąpił 5 M 120 prętów □ pastwiska i jeszcze 46 prętów □ łąk dziedzicowi Chociszewa, a w zamian za to otrzymał od dziedzica Podlesia Kościelnego 3 M i 55 prętów □ ziemi. Łącznie po tej operacji obszar jego gospodarstwa wynosił 93 M 41 prętów □.

Andrzej Patelski odstąpił:	14 M 150 prętów □ pastwiska
	2 125 roli
	31 łąk
	79 pastwiska

czyli w sumie dodatkowo 3 55

i otrzymał za to od dziedzica Podlesia Wysokiego 11 M 144 pręty □. Po tych zmianach ogólny obszar jego gospodarstwa wynosił 94 M 35 prętów □. Jak wyszli ci chłopci na sporze granicznym między dziedzicami Chociszewa i Podlesia Wysokiego wystarczy porównanie z recesem poprzednim (148). Należy jednak wiedzieć, że ziemia ziemi nierówna. I do tego w świetle dokumentów moglibyśmy dojść, ale byłaby to bardzo żmudna robota. Więc, nie przesadzajmy.

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 145-146. Podlesie Kościelne.1841.

Streszczenie.

Właściciele wsi: Józef Rola Janicki i pasierbica jego Franciszka Józefa Albertyna Koszutska.

„Składała się:

A: folwarku pańskiego

B: kościoła katolickiego z plebanią

C: ósm gospodarstw włościańskich zaciężnych, które przez posiadzicieli swoich na mocy ustnych umów dzierżone były

prócz tego znajdowała się tamże posada młyna wietrznego z ogrodem, która atoli po zgorzeniu przed wielu laty wiatraka, dla zadłużenia się dziedzicowi przez właściciela odstąpioną została. (...)

W roku 1821 przedsięwzięło dominium przemianę gruntów włościańskich, przy której pewną część tychże na folwark zabralo; lecz pomimo tego nie zmniejszyło powinności włościańskich w niczym, co też było powodem, iż niektórzy gospodarze posady swoje dobrowolnie opuścili, tak że podczas obwieszczenia ustawy z dnia 8 kwietnia 1823 tylko dwie duże posady gospodarzami były obsadzone: cztery zaś gospodarstwa później przywrócone zostały, a dwa które się pustymi pozostały, przez dominium używane były. (...) Dwa gospodarstwa te zostały przy uskutecznionej teraz regulacji pomiędzy exystujących sześciu gospodarzy rozdzielone, a następnie stanął układ między dominium a Jakubem Pilarskim gospodarzem podług którego ostatni na pola ograniczanej wsi Zbietki translokowany, posada zaś jego w Podlesiu Kościelnym dominio odstąpiona została”.

Ten Pilarski został dołączony do recesu w Zbietce, tak że w recesie Podlesia Kościelnego jest mowa tylko o 5-ciu gospodarstwach zaciężnych włościańskich.

Tak więc reces dotyczył:

- I. Dominium
- II. Plebanii

III. włościan zaciężnych, „to jest”:

1. Piotr Kuchn	otrzymał	86 M 176 prętów	□
2. Mikołaj Przybysz		89	3
3. Wojciech Podgainiak		80	153
4. Józef Gorlikowski		78	23
5. Andrzej Kuchta		87	151

W sumie tych pięciu gospodarzy otrzymało od dominium 422 M 146 prętów □.

„§ 17.

Gospodarstwem małoletniego Józefa Gorlikowakiego zarządzać będą aż do jego pełnoletności Maryanna z Olejnków była wdowa po Gorlikowskim i jej terażniejszy mąż Józef Kolańczyk.” Do czasu, aż wspomniany Józef Gorlikowski osiągnie pełnoletność na jego opiekuna wyznaczono Józefa Podgainiaka.

Landratura Wągrowiec, syg. Niedarzyn. 1833.

Fragmenty i streszczenia:

„Wieś Niedarzyn należy do majątności Glinna, a wraz z tą do Antoniego Skoraszewskiego, na którego tytuł własności w xiędze hypotecnej zapisany się znajduje, składa się:

z czterech gospodarstw włościańskich równych

z chałupy skotarskiej z cokolwiek rolą, iako posiadłości komunalnej

Podczas ogłoszania ustawy z 8 kwietnia 1823 roku posiadzicielami tychże czterech gospodarstw byli:

1. Michał Kaus
2. Krystyan Sonnenberg
3. Krzysztof Grams
4. Andrzej Kaus

z których trzech pierwsi w biegu czynności ze światem się rozstali. ad 1. pełnoletni Michał Kaus

ad 2. doletnia córka Anna Maria Sonnenberg mąż jej Michał Fahnze [Zahnk(e) raczej]

ad 3. pełnoletni syn Andrzej Grams

na nabywców własności po oycach ich pozostałych (...)

Wskutek tego mają wziąć udział przy czynności niniejszej:

I. Dziedzic dóbr Antoni Skoraszewski

II. Gospodarze:

1. Michał Kaus	otrzymał	62 M 43 pręty	□
2. Michał Zahnk		61	118
3. Andrzej Grams		56	44
4. Andrzej Kaus		63	126

(Winno być Zahnke, bowiem w tekście spotykamy: „Michałowi i Annie Marii Zahnkom...).

Ogólny obszar ziemi danej przez dziedzica chłopom do podziału wyniósł: 243 M 149 prętów

□ miary pruskiej.

Dalsze ustalenia:

1. Uwłaszczeni otrzymują też na własność chałupy dotychczas użytkowane.
2. Chałupa pasterska z gruntem 5 M 170 prętów □ przeznaczone zostały na uposażenie sołtysa

3. Chłopi zostali zobowiązani do corocznej zapłaty dziedzicowi 5 talarów 12 srgg płatnych w dwu ratach na św. Marcina i św. Wojciecha.
4. Ponadto z w/w gruntu 243 M 149 prętów □ podatek w wysokości 3 talarów i 2 srgg, który dotychczas opłacał dziedzic, odtąd staje się powinnością chłopów.
5. Każdy chłop jest zobowiązany do opłaty podymego w wysokości 11 talarów 22 srgg 2 fenigi.
6. Wszyscy zwolnieni z opłat na duchowieństwo (zapewne jako ewangelicy- uw. wł.).
7. Wyznaczono miejsce na cmentarz między działkami Michała Kaus i Michała Zahnke o obszarze 86 prętów □. (Ten cmentarz istniał jeszcze w 1987 roku, zdewastowany, bez ogrodzenia, ale jeszcze z nagrobkami i wspaniałą płytą nagrobną z czarnego marmuru o wymiarach co najmniej 3x3 m. Dziś po tych nagrobkach nie ma śladu. Zostały skradzione. Dokonali tego Polacy – katolicy, gromko domagający się poszanowania naszych grobów poza naszymi granicami.)

Napisano w Glinnie 19.08.1833. Reces został ostatecznie zatwierdzony w Poznaniu. Przy dwóch lakowych pieczęciach królewskich daty: 1.04.1837 i 20.08.1837. Powoli, ale skutecznie mełły młyny pruskiej administracji.

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 90. Lechlin. 1833.

Fragmenty:

„Lechlin wieś szlachecka w obwodzie Regencji Bydgoskiej, powiecie Wągrowieckim położona, Franciszkowi Duninowi tytułem własności należąca składa się:

- a) z folwarku pańskiego
- b) z kościoła katolickiego i probostwa z gruntami rolnymi
- c) z sześciu gospodarstw rolniczych równo wielkich

Włościanie wnieśli o regulację ich stosunku względem dziedzica podług Ustawy Królewskiej z dnia 8 kwietnia 1823 roku u Królewskiej Komisyi Generalnej dla Wielkiego Xięstwa Poznańskiego i została czynność ta Komisyi Specjalnej właściwego powiatu poruczoną.

Trzy gburostwa są przed wyjściem Najwyższego Rozkazu Gabinetowego z dnia 6 maja 1819 do folwarku pańskiego wcielone, dlatego nie podlegają one nadaniu na własność i dzieje się takowa jedynie względem sześciu gospodarstw.

W czasie ogłaszania Ustawy z dnia 8 kwietnia 1823 było tylko pięć posad rolniczych gospodarzami obsadzonych i dzierżyli takowe:

1. Jan Butny
2. Marcin Antkowiak
3. Andrzej Grabianowski
4. Michał Sędziński
5. Michał Koślakiewicz

Szóste gospodarstwo było w rzeczonym czasie puste i zostało Michałowi Lechlińskiemu przez dziedzica nadane.

Gospodarz Jan Butny ustąpił prawo do nabycia własności synowi swemu Michałowi Butnemu, zastrzegłszy sobie dożywocie, o którym w końcu układu tego mowa będzie.

Gospodarz Michał Sędziński zmarł, z dzieci jego wyznaczył dziedzic na mocy prawa do wyboru mu służącego, syna Jakóba Sędzińskiego na nowego gospodarza. Jest małoletnim, ma Michała Cofę na opiekuna wyznaczonego i dostrzega tenże prawo swego pupilli w interesie obecnym.”

Ostatecznie więc do regulacji przystąpili:

1. Michał Butny	otrzymał 59 M 178 prętów	□
2. Marcin Antkowiak	59	100
3. Andrzej Grabianowski	65	172
4. Jakob Sędziński	70	154
5. Michał Koślakiewicz	68	153
6. Michał Lechliński	61	156

W/w otrzymali też budynki.

„Z czynnością regulacji jest zupełne zniesienie wspólności pomiędzy posiadzielami gruntów połączone i przy dziale tym mappa przez Ziemiomierza Morat w roku 1804/5 sporządzona, przez Geometrę Block w roku 1824 uzupełniona, za podstawę użyta.” (...)

„Prawo kościoła dostrzegał pleban miejscowy Wieruszewski, a po śmierci tegoż dziekan Nowacki.”

Dziedzic przeznaczył dla w/w gospodarzy 386 M 79 prętów □. (Dalej następuje położenia tej ziemi tu pominięty)

Kościół dostał 272 M 130 prętów □.

Oдноśnie budynków:

„Michał Butny otrzymał chałupę w której obecnie pańscy komornicy Buszka i Mikołaj Budny mieszkają, dalej jego dotychczasowy chlew i stodołę musi iednak ostatnią? (ostatecznie, w końcu- uw.wł.) na miejsc podwórzowe zabudowania pod N° 2 podług mapy przenieść.”

Dalsze postanowienia:

Wyznaczenie ziemi na wspólne potrzeby gminy (gromady):

1. Na uposażenie szkoły wiejskiej	- 6 M 61 prętów	□
2. Na szkółkę do chowania drzewek owocowych	-	62
3. Na uposażenie urzędu sołectkiego	- 7	6
4. Na szkółkę do hodowania drzew celem obsadzania dróg	-	44
5. Na cmentarz	- 1	90

Za nadaną ziemię gospodarze, oprócz Michała Butnego, zostali zobowiązani do corocznej opłaty w wysokości 9 talarów 1sgr 10 fenigów uiszczanej w dwu ratach na św. Marcin i św. Józef.

Z podatku gruntowego dotąd na dziedzicu ciężącego w wysokości 47 talarów 7 sgr 1 fenig chłopci zapłacą 7 talarów 6 sgr (stosownie do areału posiadanej ziemi). Jak łatwo obliczyć dziedzicowi pozostało do zapłaty 40 talarów 1 sgr i 1 fenig, a każdemu z gospodarzy 1 talar 6 sgr.

Uwłaszczeni zostali zobowiązani do opłat corocznych na kościół w wysokości:

1 wiertla żyta i owsa tyleż , czyli 1 szefel i pięć ósmych amyb miary pruskiej (ostatecznie od wszystkich sześciu 9 wiertli żyta).

Michał Butny: „wymiar dożywocia dla rodziców Jana i Agnieszki z domu Światkowskiej:

1. Żyta szefli sześć
2. Jęczmienia trzy szefle
3. Grochu ieden szefel
4. Wolna latową i zimową paszę:
 - a) dla iednei krowy

- b) dla jednej gęsi
 - c) dla dwóch owiec maciorek (dorobek od tychże należyć będzie do Michała Butnego)
5. Wolne pastwisko dla jednej świni podczas lata
 6. Należyćie uprawionej i wymierzonej roli:
 - a) pięć zagonów (...) na perki
 - b) jeden zagon na len
 - c) jeden zagon na kapustę
 7. Wolne pomieszkanie
 8. Wolne drzewo opałowe

Po śmierci jednego z rodziców przeżywający tylko połowę zboża i użytków ad 1, 2, 3, 4^c, 6ª wymienionych, resztę zaś w zupełności iak tu zapisano iest, pobierać będzie.”

Michał Butny iest na koniec zobowiązany dać swoich rodziców przyzwoicie pochować.

„Do sądowego zawarcia układu stawili się:

- I. Dziedzic W-y Franciszek Dunin.
- II. Gospodarze:
 1. Michał Butny
 2. Maria Antkowiak
 3. Andrzej Grabianowski
 4. Za małoletniego Jakóba Sędzińskiego opiekunego Michał Cofta
 5. Michał Koślakiewicz.
- III. Dożywotnik Walenty Lijewski mandataryusz aigcz?
Dziekan Nowacki mimo należyćiego zaproszenia nie stawil się.

Dożywotnicy Jan i Agnieszka Butni rozstali się ze światem. Umarł też Michał Lechliński („na mocy prawa do wyboru nowego gospodarza wyznacza dziedzic w miejsce tegoż małoletnią Maryannę Lechlińską, opieka nie została jeszcze ustanowiona nad nią, dlatego jej interesu pilnować będzie Michał Koślakiewicz”).

W Lechlinie 21.06. 1833.

Potem jeszcze uzupełnienie:

29.07.1833 w Wągrowcu w interesie kościoła stawil się dziekan Nowacki, proboszcz z Białężyna, który nie wniósł zastrzeżeń do powyższego rejestru.

Przy pieczęć królewskiej: Poznań, 6.12.1833.

APP, Zespół Landratura Wągrowiec, syg. recesy 91. Lechlin Hauland. 1845-1846.

Fragmenty i streszczenia:

„Na Holendrach Lechlińskich należyćych do wsi szlacheckiej Lechlina, w obwodzie Regencyjnym Bydgoskim, w powiecie Wągrowieckim położonej, która do Franciszka Dunina własnością należyćie znajdowało się dotąd siedem gospodarstw włościańskich, częścią prawem własności a częścią wieczystej dzierżawy posiadanych, których wylegitymowanymi posiadzicielami na teraz są;

1. Bogumił Jeske, N^o hypoteczny 1
2. Tenże z częścią 11 morgów chełmińskich i Marcin Wittlief z częścią 1 morgi chełmińskiej posiadziciele jednej połowy nierozdzielonego dawniej gospodarstwa N° 2
3. Jan Janowski posiadziciel drugiej połowy do tegoż nierozdzielonego dawniej gospodarstwa (należyćiego)
4. Krystian Lange, N^o hypoteczny 3
5. Józef Szramski, N^o hypoteczny 4
6. Wdowa i sukcesorowie po Antonim Marciniaku:
 - a) Katarzyna z Jasiękich Marciniakowa wdowa

b) sukcesorowie:

1. Jan
2. Katarzyna pełnoletni
3. Maryanna
4. Agnieszka
5. Barbara
6. Antonina
7. Magdalena
8. Anna
9. Nepomucena małoletni, przez opiekuna swego Szramskiego działają
rodzeństwo Marciniakowie, N^o hypoteczny 5

7. Michał Cofta, N^o hypoteczny 6

Jeszcze przed sporządzeniem niniejszego recesu nastąpiło częściowe zniesienie obowiązków pańszczyźnianych w zamian za czynsz.

Postanowienia dotyczące się skupienia pańszczyzny i danin naturaliów. Niżej wymienieni mają płacić dziedzicowi rocznie:

1. Bogumił Jeske z gosp. nr 1	- 10 talarów 10 sgr
2. Marcin Wittlief z iednei połowy gosp. nr 2	- 5
3. Jan Janowski z drugiej połowy gosp. nr. 2	- 5
4. Krystyan Lange z gosp. nr 3	- 9 16
5. Józef Szramski z gosp. nr 4	- 7 7
6. Wdowa i sukcesorowie po Antonim Marciniaku z gosp. nr 5	- 15
7. Michał Cofta	- 10 6

Sumy te winny być uiszczane corocznie w dwu ratach: na św. Wojciech i na św. Marcin.

Ponadto Krystyan Lange został zobowiązany do oddania dziedzicowi 115 prętów □ gruntu, a dziedzic do 30 M 50 prętów □ wszystkim chłopom na wspólne pastwisko.

Lechlin 17.11.1845.

Przy pieczęci królewskiej: Poznań, 2.05.1846

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 92. Holendry Lechlińskie.

Fragmenty w streszczeniu:

Reces ten określił areal uwłaszczonych gospodarstw chłopskich:

1. Bogumił Jeske alias Jesse	- 65 M 58 prętów □
2. Tenże sam	- 22 177
3. Marcin Wittlief	- 3 111
4. Jan Janowski	- 29 44
A 4 we wsi i w zagrodzie	6 M 109 prętów □
B 4 na pola	22 115
czyli ogółem	29 44
5. Józef Szramski	- 63 156
6. Krystyna Lange	- 73 112
7. Wawrzyn Krawczak	- 90 173
8. Jan Cofta	- 79 88

Ciekawostka! Z w/w potrafili się podpisać Wawrzyn Krawczak i Jan Cofta.

Przy pieczęci królewskiej: Poznań 25.09.1850.

APP, Zespół: Landratura Wagrowiec, syg. resesy 177, Sarbia lata 1833-1834

Fragmety:

„Wieś allodialna Sarbia w obwodzie Regencyjnym Bydgoskiem, powiecie Wągrowieckim położona jest własnością Staisława Fryderyka Gustawa Knoll, Królestwa Pruskiego Radcy Regencyjnego, składa się z:

- a) folwarku pańskiego
- b) b) z dziewięciu gospodarstw kmiecych
- c) z czterech pólśledniczych
- d) iednego pólśledniczego, które iuż prawem własności jest nadane

Dzierżyciele czternastu gospodarstw zaciężnych wnieśli o uregulowanie ich stosunków do dziedzica podług ustawy Królewskiej a dnia 8 kwietnia 1823 roku do Królewskiej Kommissyi Generalnej dla Wielkiego Xięstwa Poznańskiego, wskutek czego obrobienie czynności tej Kommissyi Specjalnej powiatu właściwego poruczone zostało.

Praw dziedzica dostrzegała matka i jeneralna Potnumo? cuiczkae? iego Siensylianna nadworna Anna Szczyna z Schneichów owdowiała Knoll (w równoległym tekście w jęz. niem. jest to Anna Rosina Dorothea owdowiała Knoll geboren Schnci).

W czasie ogłaszania ustawy wyżej wspomnianej byli wprawności posiadania regulujących się gospodarstw włościńskich:

- a) większych:
 1. Jan Kuchciński sen.
 2. Józef Burzyński
 3. Stanisław Łazewski
 4. Franciszek Patelski
 5. Wincenty Szafian
 6. Wojciech Łazewski
 7. Marcin Pałyga
 8. Jan Schumann
 9. Jan Kuchciński jun.
 10. Michał Neumann

Do nabycia własności gospodarstwa pólśledniczego rościli sobie prawo:

- a) successorowie Krystiana Piechy
- b) Michał Stażyński

pierwsi zostali z skargą windykacyjną per decretum oddaleni, ostatni zaś zrzekł się nabycia gospodarstwa.

W biegu regulacji umarli więksi gospodarze:

1. Jan Kuchciński sen.
2. Franciszek Patelski
3. Walenty Szafian
4. Jan Kuchcinski jun.
5. Michał Neumann

Dziedzic przyznał kwalifikacją do regulacji wniesienie znajdujących się czternaście gospodarstw włościńskich iako też ich posiadzicieli i przeznaczył mocą prawa do wyboru ziemi służącego z dzieci zmarłych na nowych gospodarzy:

ad 1. małoletniego Andrzeja Kuchcińskiego

ad 2. małoletniego Józefa Patelskiego

ad 3. w braku własnych nieboszczyka dzieci pełnoletniego pasierba Andrzeia Sobieckiego

ad 4. małoletniego Walentego Kuchcińskiego

ad 5. małoletniego Jana Neumanna

Jan Huff odstąpił prawo do nabycia własności gospodarstwa nieletniemu synowi Andrzeiowi Huffowi, którego kuratorem Marcin Wiertlak jest mianowany.

Do osiągnięcia własności regulujących 14 gospodarstw mają zatem prawo:”

a) większych:

1. Małoletni Wojciech Kuchciński	otrzymał 68 M 34 pręty	
przez opiekuna Wojciecha Patelskiego działający		
2. Józef Burzyński	66	176
3. Stanisław Łazewski	66	100
4. Małoletni Józef Patelski, którego opiekun Woyciech Patelski zastępuje	72	136
5. Andrzej Sobieski	71	98
6. Woyciech Łazewski	72	57
7. Marcin Pałyga	74	25
8. Jan Schumann	72	122
9. Małoletni Walenty Kuchciński w którego zastępstwie opiekun Michał Konopiński? działa	72	11
10. Małoletni Jan Neumannn zastąpiony przez opiekuna Woyciecha Banacha	70	97

b) mniejszych:

1. Michał Konopiński	33	24
2. Woyciech Banach	34	36
3. Woyciech Patelski	35	111
4. Małoletni Andrzej Huff w którego zastępstwie kurator Marcin Wiertlak działa	35	163

„Jako właściciel gospodarstwa prawem własności już nadanego wykazał się Andrzej Walkowiak. Nie ma łonże ani praw ani też obowiązków żadnych do dominium.”

Andrzej Walkowiak (okupny) otrzymał 47 M 137 prętów

Przy pieczęci królewskiej: Poznań, 1.12. 1834.

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg, recesy 178, Sarbia 1833-1834

Fragmenty:

Ten reces zawiera układ sprzedaży przez dziedzica Stanisława Fryderyka Knoll za pośrednictwem swego pełnomocnika Jana Gładysz części odebranych gruntów gospodarzom:

1. Woyciechowi Patelskiemu
2. Janowi Schumanowi
3. Janowi Huffie

„a to ieden zakupienia za pieniądze drzewa balkowego do budynków włościan uregulowanych potrzebnego i dla opędzenia innych wydatków wskutek regulacji pochodzących”. Układ „względem sprzedaży tey” spisany jest w następującym brzmieniu:

§ 1.

Dziedzic nadaje gospodarzom:

1. Wojciechowi Patelskiemu
2. Janowi Schumanowi
3. Janowi Huffowi

ogółem 215 mórg 29 prętów kwadratowych miary pruskiej na zupełną i nieograniczoną własność, z czego przypadło:

1. Wojciechowi Patelskiemu 51 mórg 130 pr. kw.
2. Janowi Schumannowi 59 mórg 43 pr. kw.
3. Janowi Huffowi 104 morgi 36 pr. kw.

Za nadanie własności zapłacili wkupnego:

- a) Wojciech Patelski
- b) Jan Schuman

każdy po 50

c) Jan Huff talarów siedemdziesiąt pruskiego kurantu i poświadcza pełnomocnik dziedzica niniejszym rzetelne odebranie tych pieniędzy.

Przy pieczęci królewskiej: 1.12.1834, Poznań.

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 179, Sarbka 1854

Cały reces w języku niemieckim. Ograniczono się jedynie do zawartych w nim personaliów:

W paragrafie 13 data 28.02.1853 i nazwiska:

1. Friedrich Wilhelm Milbrandt miał wspólne? gospodarstwo z Caroline Wilhelmine geboren Russe? (Busse?)
2. Johann Harmel i jego żona Pauline geboren Grundmann
3. Samuel Dahms (Dams)
4. Carl Risto(w) i jego żona Henrietta Geboren Mülbrandt
5. August Ferdinand Risto(w)
6. Samuel Risto(w) II i jego żona Anna Rosina geboren Frieske (przy nim też Dahms)
7. Kolbe? (Kulbe?)
7 b. Samuel Risto I

7 a. Gatyke (przy nim też na tej dziale niepełnosprawny? syn Gatyke, Samuel Ristow I, Kolbe z Wągrowca)

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 180, Sarbka 1861.

Cały reces w języku niemieckim. W zasadzie zawiera same wyliczenia i podaje wielkość gospodarstw:

A. Friedrich Wilhelm i Carolina Wilhelmina Milbrandt	- 592 M	56 P
B. Johann Harmel i jego żona Pauline geboren Grundmann	- 269	177
C. Samuel Doms	- 282	115
D. Samuel Ristow I i? Carl Risto	- 255	75
E. August Ristow	- 271	128
F. Samuel Ristow II i jego żona Anna Rosina geboren Frieske (dopisany Wilhelm Doms)	- 259	9 (ucięty tekst)
G. Uposażenie sołtysa?	- 11	10? (j.w.)

APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 181, Sienno 1841

Fragmenty:

„Reces tyczący się regulacji i zniesienia wspólności w Siennie.

Wstęp: Wieś rządową Sienno w obwodzie Regencyjnym Bydgoskim, powiecie Wągrowieckim położoną do parafii Łęgoskiej należącą posiadają:

- a) pełnoletnia Angelika z Chosłowskich zamężna za sędzią kryminalnym Thiel
- b) małoletni Teofil i
- c) małoletni Józef Balbin

rodzeństwo Chosłowscy prawem emfiteuzy doczesnej

Pierwsza zastępowana jest przez małżonka swego sędziego kryminalnego Thiel, dwaj zaś ostatni przez opiekuna swego Moryca Szumana, dziedzica dóbr ziemskich, a Królewski Fiskus dóbr rządowych przez Rentmistrza Huessner.

Siенno składa się z:

- a) z folwarku pańskiego w Siennie i należącego do niego osobnego folwarku Adolfa zwanym Woytostwem
- b) z chałupy pańskiej dla pasterza z ogrodem
- c) z kuźni pańskiej, do której ogród należy
- d) z młyna wietrznego z ogrodem, który Jakób Andrzej Geldermann młynarz prawem emfiteuzy doczesnej dzierży, która to posiadłość atoli przy urządzeniu niniejszem żadnego niema interesu, nakoniec
- e) z sześciu gospodarstw włościańskich zaciężnych równej obszerności, których wylegitymowanymi posiadzicielami obecnie są:
 1. Marcin Kamiński
 2. małoletnia Nepomucena Siewertow zamężna Józefowa Lybykowa zastępowana przez opiekuna swego Michała Rybaka z Zakrzewa
 3. małoletni Tomasz Dobrochowski, zastępowany przez opiekuna swego Wawrzyna Januchowskiego z Ochodzy
 4. Franciszka z Szulcow zamężna Jakubowa Piechowiakowa
 5. Jan Strzyżynski i
 6. Szymon Torzynski

Włościanie zaciężni, za użytkowanie gospodarstw swoich, obowiązani dotąd byli dominio, do stałej i niestałej pańszczyzny ręcznej i bydelnej, tudzież do danin z naturaliiów się składających; nawzajem miało dominium obowiązek budowania i utrzymywania im budynków mieszkalnych i gospodarczych, dawania im corocznie pewne miary piwa, dozwoleń bezpłatnie pastwiska dla ich bydła na pastwisku pańskim „za gorami” zwanem, jako też zapomagania ich dobroczynnie w przygodach nieszczęśliwych podług przepisów prawa.

Włościanie zaciężni wnieśli w roku 1825 o nadanie im własności swych podług ustawy z dnia 8 go kwietnia 1823, który też interess z polecenia Królewskiej Kommissyi Jeneralnej w Poznaniu rozpoczęty i obrabiony został.

Wielu tym zostały pola wsi Siенno w roku 1827 przez mierniczego Regencyi Boeheme rozmierzone, przez biegłych bonitowane, a wypadek bonitacji na mapę w tymżeroku przez tegoż Geometrę sporządzoną, umieszczony, do której też mapy poniżej odnosić się będzie.

Dominium zabrało przy regulacji na folwark pański pewną część gruntów włościańskich, a pozostałą tychże resztę nadało gospodarzom na własność za przyjęciem przez nich stałej rocznej renty czyli czynszu w gotowych pieniądzech, którego wysokość, jako też plan gruntu na zadowolenie gospodarzy wyznaczony wyrokiem sądowym ustanowione zostały. (...)

§ 1

Dominium nadaje każdemu z wymienionych sześciu włościan zaciężnych posiadłość szczególnie odseparowaną, mianowicie plan gruntów:

N^o I Nepomucenie z Siewertow zamężnej Libikowej 71 M 8 prętów □

N° II Franciszce z Szulców zamężnej Jakubowej

Piechowiakowej w dwóch sztukach 90 M 42 pręty □

N° III Marcinowi Kamińskiemu w dwóch sztukach 70 14

N° IV Janowi Strzyżyńskiemu w dwóch sztukach 81 81

N^o V Tomaszowi Dobrochowskiemu w dwóch sztukach 75 20

N° VI Szymonowi Torzyńskiemu w dwóch sztukach 91 142

na zupełną nieograniczoną a od służebności oswobodzoną własność w ten sposób, iż każdy gruntami jemu przypadłymi w obrębach prawem zakreślonych, pomiędzy żyjącymi lub na przypadek śmierci rozporządzać jest mocen. (...)"

Z personaliów mogę dodać, że do czasu osiągnięcia pełnoletności przez Tomasza Dobrochowskiego jego gospodarstwo prowadzili i użytkowali Józef Kapsa z żoną swoją Konstancją z Jaruselów dawniej owdowiałą Dobrochowską.

Reces został podpisany w Czeszewie 7.02.1841 i potem zatwierdzony w Poznaniu. Przy pieczęci królewskiej: Poznań, 29 Juni (czerwiec) 1841.

APP, Zespół: Landratura Wagrowiec, syg. recesy 182, Sienno.

Reces ten w zakresie personaliów nie wnosi żadnych nowych informacji. Może tę tylko, że w/w Szymon Torzyński jest zapisany jako Szymon Torz. Reces zawiera różne wyliczenia.

APP, Zespół: Akta stanu cywilnego parafii ewangelickiej Zduny, syg. 138

Jest to księga zmarłych w parafii ewangelickiej Zduny z lat 1726-1798 ułożona wg lat i w porządku alfabetycznym. Materiał bardzo przydatny dla genealogów interesujących się tym rejonem, a zwłaszcza tych, których przodkowie byli ewangelikami.

Tote 1726/1727

Konczok 789, 210

Konschion (Konsion?) 190=G

Kurde (Kurda?) 195, podejrzewam, że liczby podawane obok nazwisk są wskazówkami do konkretnych ksiąg metrykalnych (w tym przypadku jedynie zgonów). Nie sprawdzałem. Zainteresowani i tak powinni sięgnąć wprost do źródła. Dalej pomijam te cyfry i ograniczam się jedynie do samych nazwisk.

1728	1729	1730
Adam	Cäba (Ceba?)	Jendrowski
Kurde (Kurda?)	Kälich (Kelik?)	Kapusta
Nabok	Koliński	
Nischalski (Niszalsk?i)		
Stefan		
Wolnik		
1731	1732	1733
Garby	Gawki	Kobus
Kurde		Marsek (Marszek?)
1734	1735	1736
Borszki	Konczak	Babig (Babik?)

Garby		Konczak
Konczak		Kartwoth (Kartwoch?)
Nabok		Kupke (Kupka?)
		Nabok
		Poltowski
		Rubinski
		Stephan (Stefan)
		Wolniak
1737	1738	1739
Golowski	Adam	Kupke
Kobus	Basty	Kobus
Noak (Nowak)	Rubinski	
1740	1741	1742
Kobus	Robinski	
Nowak		
Pusch (Pusz?)		
1743	1744	1745
	Nabok	Kalinowski
		Konczok
		Kupke (Kupka)
		Matulke (Matulka?)
		Marek
		Nawrot
		Noak
		Nabok
		Wieczorek
1746	1747	1748
Domary		Noak
Kaczorowski		Kupke
Kurde		Stefan
Kupke		
Konczak		
Matczek		
Migala		
1749	1750	1751
Kowelke (Kowelka?)	Noak	Gensior (Gąsior)
Matulke (Matulka?)	Wojtek	Matulke (Matulka?)
Nelke (Nelka?)		
1752	1753	1754
Konczok	Kupke (Kupka)	Gabriel
Kobus	Nelke (Nelka)	Kontelke (Kontelka?)
Nabok		Massantka
		Mai (Maj?)
1755	1756	1757
Kupke (Kupka?)	Moretzki (Morecki)	Marsek
Kobelke (Kobelka?)	Marek	
Maliske (Maliska?)		
Matticke (Maticzka?)		

Mletzke (Mleczko?)		
1758	1759	1760
Marcus (daw. Marek?)	Nelke (Nelka?)	Balzer
Suski	Maletzke (Malecki?)	Maletzki (Malecki)
	Mürek (Mirek)	Marcus (Marek)
	Reidok	Noak
		Korde (daw. Kurde?)
		Marcus (j.w.)
		Nawrot
1761	1762	1763
zapomniano wynotować	Górke (Górka?)	von Gruszczynski
	Grund (Grunt?)	Mai (Maj?)
	Kupke)Kupka?)	Maliski
	Moretzki (Morecki?)	Malisch (Malisz?)
	Nawrot	Nawrot
		Noak (Nowak?)
1764	1765	1766
Kupke	Galeski	Mai
Noak	Nawrot	Nabok
1767	1768	
Nawrot		

Od roku 1769 wynotowywałem tylko nazwiska będące w ewentualnym zakresie moich poszukiwań genealogicznych:

1773 – Franz

1774 – Maschlak

1779 – Franz

1781 – Franke

1882 – Franke

1795 - Franzke, Franke

Istotny szczegół: w 1795 nazwisko Wieczorek jest już pisane jako „Wezorke”.

APP, Zespół: Urząd Katastralny w Ostrowie, syg. 227. Hanswalde (Janków Zaleśny)

Tytuł dokumentu: Abschrit der Wiedrrolung zur Mutterrolle des Hanswalde (Odpis uwierzytelniony księgi katastralnej Jankowa Zaleśnego)

Ze spisu wynotowywano tylko nazwiska „łosinieckie”:

Krzywda Mikołaj - 46 M 54 a

- 49 58

Maleszka Lorenz - 12 48

- 16 60

Maleszka Sebastian - 15 08

- 16 92

Mazurek Ignatz - 22 25

- 28 46 pod nr 43, zam. Janków Zaleśny II

Mazurek alias Gościński - 7 80
- 4 40 nie odczytano imienia

Pierwsze wpisy w tej księdze z połowy XIX w.

APP, Zespół: Spuścizna Józefa Benkera, sygn. 238. Tytuł dokumentu:

Totenbuch ev. Pfarramt Kempen 1781-1814. (Księga zgonów z ewangelickich urzędów parafialnych (poległych) w walkach w latach 1781-1814. Jest to (niedokończona zapewne) praca Józefa Benkera, genealoga niemieckiego z czasów hitlerowskich.

Augusti	Psczoła	Zimmermann
Albrecht	Putin	Wunderlich
Blasius Mil. Schullehrer aus Rosenberg		
Frenzel (Frentzel)	Prüfer	Waydt.
Foerster	Rauch	
Fach	Rauspach	
Gebhard	Rodenhalt	
Gabriel	Schopius	
Hanke	Schulz	
Hendricak	Schäffer	
Habel	Schweruer	
Hellwig	Swibus	
Jaenke		
Krucz	Schurdam	
Kuntze	Schoen	
Krempik	Springer	
Krachulm	Schmiga	
Kessler	Thielsch	
Koenig	Titze	
Krebs	Treffer	
Leonard	Wolfgang	
Ladner	Wasserschall	
Lange	Wetter	
Mautschke	Wende	

Powyższe nazwiska przeważnie niemieckie (albo o niemieckim brzmieniu) zapisane na luźnej kartce papieru) pismem ręcznym, na odwrocie której pismem maszynowym:

Wronczyn

Rath

* ∞ +
1. 1759-1808
1808-1819
2.
8. 1792 - 1843

10.		1785-1843
81. 1808-1812	1808-1812	1808-1812

Notatki metrykalne (szczątki)

APP, Zespół: Akta stanu cywilnego parafii Rzymskokatolickiej w Jankowie Zalesnym. syg. 3

Liber Mortuorum 1808-1817 (duplikat):

„Roku tysięcznego osiemsetnego ósmego, dnia trzeciego miesiąca maja o godzinie drugi po południu przed nami proboszczem parafii Jankowskiej sprawującym obowiązki urzędnika stanu cywilnego Gminy Jankowskiej Powiatu Odolanowskiego w departamencie kaliskim stawił się Bartłomiej Kulas lat trzydzieści cztery mający, komornicze gospodarstwo w Jankowie (posiadający), włościanin pierwszy świadek, drugi Tomasz Maleszka lat czterdzieści liczący, także komornicze gospodarstwo w Jankowie posiadający, y oświadczyli nam, iż dnia 1 maja roku bieżącego o godzinie ósmej z rana umarła Zofia Maleszczyna lat czterdzieści sześć mająca, żona Wojciecha Maleszki na komornem miejscu w Jankowie zamieszkałego włościanina, córka Walentego Walka y Katarzyny z gorulanych (tak napisane, przez małe „g”), na chałupnym w Łakocinach zamieszkałych włościan. Po czym niniejszy akt zejścia stawiający przeczytany został, aże żaden z tych pisać nie umie przez nas tylko urzędnika cywilnego podpisany.

X Jan Gustaw Proboszcz Jankowski sprawujący obowiązki urzędnika stanu cywilnego.”

APP, Zespół” Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Jankowie Zalesnym, syg. 2

Liber copulatorum, albo też syg. 4 Księga łączna 1818; w każdym razie wpis 4, s.4 (w grę wchodzi raczej ta druga ewentualność).

„Pustkowie Klimek

Roku tysięcznego osiemset osiemnastego czwartego lutego o godzinie jedenastej z rana przed nami proboszczem Jankowskim sprawujący(m) obowiązki urzędnika stanu cywilnego Gminy Jankowskiej Powiatu Odolanowskiego w departamencie Kaliskim stawili się: Wojciech Mazur lat pięćdziesiąt cztery liczący podług okazanej przed nami metryki chrztu wyjętej z ksiąg kościoła parafialnego Jankowskiego, syn Michała Mazura i Reginy z Sobotki włościan umarłych, pełnoletni, na Pustkowie Mazur zamieszkały włościan(ni)n, wdowiec, którego żona Katarzyna z Motylów podług aktu zejścia Gminy Jankowskiej, umarła.

Stawiła się także Marianna z Tomalczyków Konieczna , rok czterdziesty drugi licząca, jak metryka kościoła parafialnego z Sobotki okazuje, córka Walentego Tomalczyka i Marianny z Sobków, włościan zmarłych, pełnoletnia na Pustkowie Klimek (zamieszkała) włościanka, wdowa, której mąż Łukasz Konieczny podług okazanego aktu zejścia Gminy Jankowskiej umarł, którzy stawiający się żądają, abyśmy do ułożonego między nimi obchodu małżeństwa przystąpili, którego zapowiedzi były przed drzwiami naszego domu gminnego ogłoszone: pierwsza dwudziestego drugiego stycznia, druga dnia dwudziestego dziewiątego stycznia roku bieżącego w niedzielę o godzinie dwunastej w południe; gdy o żadnym zatamowaniu rzeczzonego małżeństwa uwiadomieni nie zostaliśmy, a przytomni obchód małżeństwa mieć żądają, przychylając się zatem do żądania stron po przeczytaniu wszystkich wyżej wymienionych papierów i Działu Szóstego w tytule Kodeksu Napoleona o Małżeństwie, dochowawszy wszelkich formalności iakich prawo wymaga, zapytaliśmy się przyszłego Małżonka i przyszłej Małżonki, czyli chcą połączyć się ze sobą węzłem małżeństwa? Na co gdy każde z nich oddzielnie odpowiedziało, iż taka jest ich wola, ogłaszamy w imieniu prawa,

iż Wojciech Mazur i Marianna Konieczna połączeni są ze sobą węzłem małżeństwa. Czego spisaliśmy akt w przytomności Wojciecha Mazura, lat czterdzieści dwa liczący a brat rodzony Wojciecha w stan małżeński wstępującego na Pustkowie Mazur zamieszkałego włościanina pierwszy świadek, drugi Kazimierz Koczura lat czterdzieści liczący, trzeci Michał Kierzek lat trzydzieści sześć liczący, czwarty Sebastian Szydłak lat dwadzieścia dziewięć liczący. Ci ze świadkowie w Orpiszewie zamieszkali włościanie. Po czym niniejszy akt małżeństwa stawiającym się przeczytany został, a że żaden z tych pisać nie umie przez nas tylko urzędnika podpisany.

Xsiądz Jan Gustaw Proboszcz Jankowski Urzędnik Cywilny”

Informacja dodatkowa: w sumariuszu (spisie alfabetycznym) na s. 16 tenże Wojciech Mazur jest zapisany jako Mazurek.

APP, Zespół: Naczelne Prezydium Prowincji Poznańskiej, syg. 513

Die Zahlung der Personen, Wartegeldger und Gnadengehälter an Invaliden, preussische Offiziere und Soldaten, welche diesselben teils Kassen anderer Königlich Provinzen bezogen haben, Teils gegenwärtig bewiligt sind. [Wykaz (liczba) osób inwalidów obdarzonych pieniędzmi i łaską, pruskich oficerów i żołnierzy, które (którzy) otrzymali pozwolenie na pobór (części pieniędzy) z kasy w innych prowincjach królestwa]. 1815-1818.

Dokument rękopiśmienny składający się z czterech teczek (4 – 7) lub 16 – 17, 6, 7, 5.

N° 4 na naklejce, 16 na s. tytułowej:

„Sulmieżyce, Valentin Wyshon? v. Ruiti, Stettin, 1. August? 1798” (dane wynotowane ze spisu zamieszczonego na s. 7-10, ten zacytowany na s. 9 ołówkiem).

s. 157-158 Verzeichniss der Invaliden im Posener Regierung [daty 1806-13.(18?) Juni 1815]. Tylko 16 nazwisk.

Posen

1. Math. Kendzorra	9. Joh. Bech
2. Mart. Resa	10. Leonhard Reichhert
3. Chrzu. Dach	11. Fried? Lenz
4. Daniel Genezich	12. Christ. Keller
5. Chrzu. Neubauer	13. Joh. May
6. Andr. Martens	14. Mart. Kasper
7. Chrzu. Weiss	15. Chrn. Damske
8. Nart. Pohl	16. Woitek Buczkiewitz

s. 159-161, Regierung Bromberg, Lista zawiera 33 nazwiska, wypisano tylko o polskim brzmieniu:

1. Jan Jasiński	17. Baltazar Kierzkowski
2. Karol Nast.	20. Andrzej Wilchowski
7. Nieob. Kazulski	21. Józef Kazimierski
8. Andrzej Babiński	32. Michał Szczepański
16. Jan Bieda	

s. 182, dokument datowany 9.12. 1815.

Jest to odpis aktu zgonu z Sobiałkowa wystawiony przez ks. Jakuba Janickiego Kommendarza Miejsko – Goreckiego sprawującego obowiązki Urzędnika Stanu Cywilnego Gminy Sobiałkowskiej zawiadamiający, że 11.03.1813 o godzinie 9-tej przed południem stawili się świadkowie:

Wojciech Dąbrowicz – okupny z Sobiałkowa lat 50 liczący, stryj zmarłego

Augustyn Stachowiak – kmięć zamieszkały w Niemarzynie, lat 30 liczący, stryj zmarłego i zawiadomili, że 9.03.1813 o godzinie 8 rano zmarł Michał Stachowiak, owczarz wiejski w wieku 66 lat, żonaty, zamieszkały w Sobiałkowie.

N° 5 na naklejce, N° 6 na okładce.

s.50, Nr ewidencyjny 675: podanie o wsparcie do Prezesa Prowincji Poznańskiej napisane przez wdowę po oficerze, który w wojsku pruskim i w polskim (w tym ostatnim wedle proszącej o pomoc wbrew swej woli):

Wdowa: z Dąbrowskich Wedeldeltrowa, podpułkownikowa.

Pismo datowane 19 marca 1806? 1876? (rok niestety nie do odczytania< raczej jednak 1876)

syg. 515 (teczka 5 albo 6)

Zawiera dokumenty z czasów Księstwa Warszawskiego tyczące zarządców lasów, m.in. z okolic Rogoźna, s. 76 i następne, s. 85.

APP, Zespół: Bank Rentowy w Poznaniu, syg. 2302.

Rentenkataster von der Gemeinde Losiniec, Kreis Wongrowiec 1853-1928

Artikel 2

Jacob Trylewski

Johan Napierak i jego żona z domu Wieczorek

Pytlak Józef

na końcu nie skreślony Krause, wszystko bez dat.

Artikel 3.

Stanisław Woźniak

Malinowski

Dereziński Josef

potem inni i na końcu od 22.02.1910 Dobrochowski

Artikel 4.

Peter Beyma, potem inni i na końcu Julius Spletter

Artikel 5.

Peter Beyma i Julius Spletter (tylko)

Artikel 6.

Peter Łosiniecki

Michael Łosiniecki

Valentin Górny

Radecki

Rümmer

i na końcu Hugo i Ida Spletter

Artikel 7.

Michael Beyma

Valentin Jackowski

Jacob Krawczak

Budka (nie odczytano imienia), wszędzie daty 1862.

Artikel 8.

Hoffman Martin Trelewski

Artikel 9.

Marianna Łosiniecka

Julius Spleter , daty 1887-1885
 Artikel 10.
 Johann Krawczak
 Budka, data 1877
 Artikel 11.
 Emilie Lasocki z domu Dunin
 Anton Lasocki
 Firma Spółka Ziemiska zu Posen, daty 31.03.1891-31.03.1914
 Artikel 12.
 Jacob Krawczak
 Budka
 Artikel 13.
 Firma Spółka Ziemiska in Posen, daty różne, większość 30.09.1907.
 Artikel 14.
 Czajkowski Lorenz i jego żona Magdalena Cholewińska
 Artikel 15.
 Okonek Władysław i jego żona Szarafeiski? (Szafrńska?)
 Artikel 16.
 Kurdelski Jan i jego żona Anna Patelska
 Artikel 17.
 Nawrocki Jacob a potem Nawrocki Kazimierz
 Artikel 18.
 Winkowski Michael
 Artikel 19.
 Erens
 Konopa Jan
 Artikel 20.
 Jakubiak Wincenty? Ćwiertniak
 Cerekwicki Józef Przybysz
 Szafran Franz Patelski Kazimierz
 Żak Michael Berend Antoni
 Szczepaniak Valentin Kruś Michał
 Bedynski Spółka Ziemiska
 Artikel 21.
 Konopa Jan
 Winkowski Michal Szczepaniak Valentin
 Artikel 22.
 Kłosiński
 Artikel 23.
 Budka i jego żona z domu Krawczak Józefa.

Lista poborcza dla banku rentowego za lara 1919-1922. Gmina Łosiniec.

Same nazwiska tylko:

1. Hagdan Johann	7. nie odczytano
2. Krause Friedrich	8. Czajkowski Baltazar
3. Dobrochowski Lorenz	9. Okonek Aleksander
4. Spletter Julius	10. Kurdelski Józef
5. Spletter Huho i Ida	11. Nawrocki Kasimir
	12. Kłosiński Bolesław

Heberolle an die Rentenbank der Provinz Posen zu zahlenden Renten für das Etatsjahr 1912-1916.

Same nazwiska tylko:

14. Czajkowski Lorenz
15. Okonek Władysław
16. Kurdelski Józef
17. Nawrocki Kazimierz
19. Konopa Jan

Przekreśleni:
Erens
Krzywda Jan
Konwinski
Winkowski
Szczepaniak
Kłosiński Bolesław

Heberolle, jw. lata 1901-1916

1. Hagdan Jan
2. Krause

6. Riemer Emil
7. Budka Władysław
10. Krawczak Jacob
11. Firma Spółka Ziemska
Patelski, Kłosiński, Pilarsk
12. Budka Andrzej

przekreślony Pytlak
Krause

Korzeniowski? Jan
3. Dobrochowski Wawrzyn

APP, Zespół: Księgi sądu i urzędu Grodzkiego w Poznaniu, syg. Poznań gr.rel. proth. nr 973 (nowa), f. 300-316. MKR 039275-039276, f. 299-316v. Wynotowywano personalia, głównie chłopskie.

Dokument został sporządzony na gruncie dóbr Binino (...) w trzecią niedzielę przed świętem świętego Walentego 1737 roku. Rozpoczyna się na f.299.

Szlachetnie urodzeni:

Stanisław Korab Żbik(owski) wojewoda poznański i burgrabia kaliski?
Mikołaj Gołembowski
Kazimierz Rudzki
Walenty Żuchowski
Jan Sanecki
Andrzej Wierzbinski (provido)

Chłopi ze wsi Binino: f. 305

Bartłomi Preczka (możliwe Greczka)
Woyciech Chachuya
Tomek
Jan Stemba
Rokosz

Chałupnicy ze wsi Binino, f. 305

Maci

Bartłomi

Dobrojewo

Chałupnicy:

1. Jan chałupę ma starą przez wiatr odartą. 2. Bartłomi Pospieszak chałupę ma starą z chrostu. 3. Józef Ruchay chałupę ma starą, poszycia potrzebuie, w chrosty lepionkę. 4. Szymon Kruchy w dwoiakach mieszka z Pospiesznym chałupnikiem, wyżej przepisany, stodołki z chrostu maia, drugim się powywracały.

Komornicy:

1. Maci, tak robi pańszczyznę jak i w Bininie.

Inni:

1. Owczarz iest za kontraktem. 2. Józef Włodarz stary (jak zwykle w takich przypadkach nie wiadomo czy idzie o nazwisko, czy o wykonywane zajście) z Anną żoną. 3. poddana z Kluczewa z Stanisławem mężem swoim iest za dworkę. 4. Katarzyna dziewczka z Choyna? poddana.

Kluczewo

Kmiecie:

1. Mach Burał (możliwe: Burat) ma wołów siedem, koni parę (...). 2. Jonek ? ma wołów trzy, koni cztery. 3. Jakub Kruszek ma wołów starych siedem, koni cztery (...). 4. Jan Grupa, ten oddał do folwarku wyżej napisanych sześć (...). 5. Matyas Mis ma wołów sześć, koni cztery starych (...).

Chałupnicy:

1. Jan Choian. 2. Stach. 3. Jakub. 4. Szymon. Marcin Ratay (uw. j.w.)

Komornicy:

1. Piotr mieszka u Burała. Regina Mychalina. 3. Szymek Matyszka. 4. Katarzyna Kubiczanka. 5. Malgorzata Grzesianka.

Nosalewo

Chałupnicy:

1. Paweł. 2. Michał. 3. Stanisław Ruchay. 4. Tomasz. 5. Szymon.

Inni:

1. Stanisław Ratay (uw. jw.). 2. Owczarz siedzi za kontraktem.

Orliczko

Kmiecie:

1. Maci Gyska (może: Gąska) ma wołów cztery, koni cztery, krów dwie swini dwie y inne sprzęty, które się należą kmieciom (...).

Chałupnicy:

1. Jakub Krupa. 2. Michał. 3. Marcin Kustay?

Inni:

1. Ratay. 2. Jakub Owczarz.

Wieluń

Kmiecie:

1. Jan ma koni troje starych (...). 2. Wawrzyniec ma wołów cztery (...). 3. Paweł.

Chalupnicy:

1. Szymon. 2. Mikołaj. 3. Jan. 4. Grzegorz.

Komornicy:

1. Michał.

Inni:

1. Józef Borowy. 2. Młynarz. 3. Piotr imieniem ma chałupę dobrą w dele (...).

Choyno, f. 315v-316

Chalupnicy:

1. Marcin Księżek. 2. Maci Jerka (lub Perka). 3. Andrzy Kaczmarz. 4. Wojciech Radzi. 5. Andrzy napisany Kaczmarz. 6. Gu (ucięty tekst) Nowak. 7. Stach Musilek. 8. Antoni Proch. 9. Janka. 10. Andrzy Bednarz. 11. Jakub Pos. 12. Paweł Chelpa. 13. Chryzostom Mikuta. 14. Andrzy Porczek. 15. Marcin Stanio. 16. Paweł Piechnio. 17. Jakub Bartnik.

Inni (z wieluńskich dóbr, tak się sami opowiadali):

1. Woyciech Tomal? 2. Jan Szczepanych (Szczepandy?). 3. Paweł Powalka. 4. Józef Szostak. Stanisław Ren. 5. Woyciech Jarysz. 6. Wawrzyniec Mączka. 7. Mateusz Przybył.

Komornicy:

1. Michał pospieszny. 2. Bartłomi Modrak. 3. Woyciech Kupka. 4. Jan Krawczyk. Tomasz Modry. 5. Woyciech Przewoźnik.

Chłopi sami Pram? sobie powinni:

1. Piotr Borowy z synem. 2. Franciszek Gancarz. 3. Krystyan młynarz okupny.

Reszta patrz fotokopie!

APP, Zespół: Księgi Sądu i Urzędu Grodzkiego w Kaliszu, syg, Kalisz gr. rel. 353, f. 246-253 (numeracje bardzo pogmatwane, występują aż trzy). Wedle mojego rozeznania jest to lustracja (niekompletna) starostwa odolanowskiego z roku 1737. Sa tam wsie:

Najbiszyce (Nabaszyce), f. 250:

Pałrolnicy: 1. Bartłomi Bartczak, 2. Duroszek, 3. Gotylus (Gołylus), 4. Gayda, 5. Piekielek

Wierzbno:

„Nie masz żadnego kmiecia, pałrolników trzech”.

Ponadto też nie wymienieni z imienia i nazwiska: kaczmarz, owczarz, ratay („folwarcuz w którym Ratay”)

Raczyce:

pałrolnik Pacholek Wolny, chalupników siedmiu, komornic cztery (...). W pustkowi Kuroch daie żyta ćwiertni 12, Mazur żyta ćwiertni 12, Cegla (...) żyta ćwiertni 12, Nych...

Łąkociny:

Zagrodników dwanaście, kaczmarz

Chwaliszew:

wymieniona tylko ilość naturaliów składanych przez wieś.

Daniszyn:

zagrodników dwanaście

Pustkowie Klimek daie złotych polskich 20

Janków (część):

zagrodników pięciu , wolnych dwóch: ieden daie złotych 20, drugi też powinien.

Bugday: chłopów czynszowych siedemnastu?, którzy daią złotych czterysta, dziewięciu zaś z których trzech robi po dni dwa w kazdij tydzień, sześciu zaś po dniu iednym (...)

Galbisz Młyn do Bugdaya należący

Granowiec:

w Granowcu gospodarzy trzydziestu ij czterech, młynarz inbludiegi daie czynszu złotych polskich sześćset

Garki:

w Garkach gospodarzow dwadzieścia. daią do (...) czynszy dwieście dwadzieścia i ieden

Boników: gospodarzy dziewiętnastu ci nic nie robią tylko dopomagaja Urnikowi, Urnik zaś przed tym dawał złotych czterysta, teraz zaś (...) daie złotych sześćset? (niepewne ze względu na ucięty tekst)

Miasto **Odolanów:** pominięto

Miasto **Sulmierzyce:** pominięto, f. 252

dalei wymienione łącznie: **Świeca, Zawidze, Pustkowie Bałamącek, stawy: Uta, Bartczewski, Harych (Pharych) z młynem, Mazerskie (Mazurskie) 2, Chruszczysij (Chruszczyński), Jaroszewski,**

Wieś Uciechów:

chłopów dwunastu, którzy swoim inwentarzem trzy (trzij) dni robią, ośmiu ręczną robotę dwa dni (w tydzień), kaczmarz wolny (...).

Patrz też fotokopie!

APP, Zespół: Księgi Sądu i Urzędu Grodzkiego w Kaliszu, syg. 432, f. 203-215v

Jest to obszerny dokument tyczący spraw finansowo - majątkowych dóbr klucza majątku krotoszyńskiego (dóbr i wsi klucza krotoszyńskiego) rozstrzyganych „ na groncie miasta Krotoszyna w pałacu tam będącym dwudziestego miesiąca kwietnia roku tysiąc siedemset siedemdziesiątego dziewiątego przez:

„urodzonych: Seweryna Pągowskiego komornika granicznego poznańskiego, Waleryana Kąsinowskiego ViceReyenta grodzkiego kaliskiego, Stanisława Boguckiego, Walentego Dembskiego kapitana Woysk Koronnych, Wincentego Sławinskiego pisarzewicza Ziemi Sochaczewskiej? (Wschowskiej?) y innych przytomnych , także pracowitego Woyciecha Piszczalki z Jumie dzieło niniejsze przywołującego.”

Pomijam istotę sprawy wielce zagmatwanej, a zajmującej większość 24 stron wyjątkowo kaligraficznego pisma (zazwyczaj dokumenty w księgach grodzkich są pisane „jak kura pazurem” potrafi.

W tym piśmie są wymienione niektóre miejscowości owego majątku krotoszyńskiego, m.in. Chwaliszewo (Chwaliszew), f.208. Pamiętam, że Chwaliszew przynależał częścią do starostwa odolanowskiego. Obywatele czyli panowie szlachta doprowadzili do wielkiego zamętu w stosunkach własnościowych. Rzadko majątki lub ich klucze stanowiły zwartą całość i były od siebie odseparowane. Raczej przypominały płataninę dziur serowych. Zdarzało się wcale nierzadko, że jedna wieś miała kilku właścicieli a w obrebie tej samej wsi na dodatek grunta pańskie były przemieszane z chłopskimi. We wspomnianym Chwaliszewie część wsi należała do majątku krotoszyńskiego, część zaś do starostwa odolanowskiego. Nie mam całkowitej pewności, czy nie siedział tam jeszcze jakiś szlachcic na swojej zagrodzie.

f. 208:

„Wieś Chwaliszewo w upadłym stanie odebrawszy. Chałup iedenąście na miejsce starością lub ogniem powiesnym przypadkowym upadłych, także budynek nowy na sklepie i kurnikami budynek z kuchnią nowym drzewem y cieślą płatnym wystawił. Trzy chałupy chłopem gruntowym ze starych z przydatkami nowego drzewa przestawił. Myłn wietrzny nowy porządnie ze wszystkimi potrzebami wystawił, łąkę y gruntu do siana sposobnego grabarzem wychędożył, rowy w polach do ścieku wody pokopał. chłopów dla przechodzącego żołnierstwa pruskiego i konfederackiego konie, żywność y inne zakładyzabierającego podupadłych kilkakrotnie zakładał, iako to Walentemu zagrodnikowi konia wartuiącego talerów sześćm, powtornie na konie talerow dwanaście y nową klacz; Sadtowski zagrodnikowi na konie talerów dwadzieścia cztery, Wawrzyńcowi kmieciowi talerów (...tekst zamazany), zagrodnikowi żrebicę wartuiącą talerów sześć, Kurzawie kmieciowi na konia 248 czterdzieści osm (tak napisane), Pawłowi talerów osm, Matuskowi kmieciowi na konie talerow bitych dwadzieścia dwa y powtornie dokładki 28 piętnaście (...).” Wedle dokumentu taki dobry i szczodry dla ludu był urodzony Gądkiewicz a po niej tę charytatywną działalność podtrzymywała jego żona urodzona Marcyanna z Boguckich. Kto chce, niech wierzy.

Dalszy (i poprzedni tekst) patrz fotokopie!

APP, Zespół: Zbiór tabel podatkowych i lustracji, srg. Kalisz, Tab. 15

Tabela zawiera m. in. lustracje starostwa odolanowskiego (f. 40-64v) opracowaną już przez profesora Władysława Rusińskiego w „Królewszczyznach kaliskich...” Tu prezentuję jedynie skromne fragmenty tej lustracji istotne z punktu widzenia moich badań genealogicznych i pominięte przez w. Rusińskiego.

Wieś Nabaszyce:

Kmieci - 7
Chałupników - 11
Komorników - 5
f. 55

„Item jest ieden wolny przezwiskiem **Motył**, stawow pilnuie, który ma prawo od dawnych ieszcze starostów służące na plac Szczegulowski i rolę Jasionową. Tego prawa są krolewskie approbacye aż do N. Augusta trzeciego. Nie daie (nic więcej) tylko czynszu fłę (floreńów?) 2.”

W większości wsi w tej lustracji nie podawano imiennych spisów ludności chłopskiej, tylko jej liczbę.

Przy wsi Janków Zaleśny:

Okupień:

Kulas

Adam Cegła

na sołectwie jankowskim po stronie królewskiej posesor tegoż sołectwa: Rafał Umiński.

Chwaliszew

W 1661 było kmieci 11, „teraz (tj. w 1665) tylko 1.” Lustratorzy królewscy stwierdzali „ubytki”, jak np. w Chwaliszewie, bywały jednak też zmiany pozytywne – przybywało osad i ludzi. Nie badałem zjawiska pod względem statystycznym szerzej, wedle mojej pobieżnej oceny „bilans wychodził na zero”.

„Nowe kolonie w tym starostwie (odolanowskim) po lustracji przybyte y rekrutowane”:

Wieś Chruszczyny:

„W tey wsi jest teraz folwark, który na łan obsiewaią, budynki dworskie: dworek, stodoły, obory. Browar cię? (ze wszystkim?) iako w inwentarzu opisano.”

Chałupników 9.

Stary karczmarz i sołtys Pospich (Pospiech pewnie).

„Jest okupny ieden Bogusław Labuda, ma prawo od Xięcia starosty 1761 na chałupę z rolami iako w tym prawie, skąd daie czynszu do zamku na rok ztt 50, przedzie sztuk trzy.”

„Kolonja **Młynik** przynależąca do wsi **Bugday**.”

Krych daie czynszu florenów 60 (...)

Gabrys daie czynszu florenów 15 (...)

Dwaj wolni: Józef Mały

Józef Wielki”

„**Bugday** kolonia, wieś także nowo erygowana.

W tej wsi karczmarz Balcer Rostayski”

Kolonja Granowiec.

„...młynarz Andrzej Kubicz, okupny ma prawo na młyn z rolami ceię? 1741 od Xięcia przeszłego dane y teraz od N. Stanisława Augusta krola polskiego potwierdzone.”

„Okupień ieden Wytrych” f. 58

Kolonja Garki.

„jest w tey wsi szołtys Kolata (też okupny)

Okupień Karol Watdyk (Wałdyk), Zawidzki, Bałamącek.

Pustkowianie (w tym młynarze):

Mateusz Cegła, Michał Mazur, Wojciech Kuroch, Mikołaj Klimek, pozostała żona Nycha (zamieszkała na pustkowiu Pniewskim czyli Nychowskim zwane), Mateusz Duczmal za Daniszynem nowo osiadły.

W tej tabeli też: starostwo gnieźnieńskie, mieściskie, kłęckie, kcyńskie, nakielskie, zelgniewskie w pow. nakielskim.

APP, Zespół: Zbiór tabel podatkowych i lustracji, syg. Kalisz Tab. 16.

Tabela ta zawiera m.in. regista starostwa odolanowskiego (f. 21-56v) od czerwca 1761 do czerwca 1762.

Skromne fragmenty, w nich głównie personalia:

f. 25

Mathus Cegła, Mazur, Kuroch, Klimek, Nich (Nych), Mathus Dutsmal (Duczmal)

Bartek Stawowy na Krzyżnie, f. 25v i 27v

Christian

Rostajski (wieś Garki), f. 26

Kolata (wieś Bugday)

Bałamącek, f. 26v

f. 27v osobno wymienieni jeszcze: Szkudlarze na Łąkocinie, Sybała, Strzelczyk.

Symon Marczak buduje młyn na Świecy, f. 31v

Waldek, f. 32v

f. 34 czynsz z 1763 roku:

Bartek z Krzyżna, Skudlar z Łąkocin, Cybała z Łąkocin, Kuroszik mieszczanin z Odolanowa, Strzelczyk z Łąkocin, Malczars Babski, komornicy z Harichu. Wymienione wsie bez żadnych nazwisk: Baby (f. 37), Raczyce (f. 41), Nabaszyce (f. 42), Daniszyn (f. 43), Łąkociny (f. 44v), Janków (f. 45, tu wyjątkowo: Kulas, Adam Cegła), Chwaliszew (f. 46, tu też: Tobiasz Wolny, kmieć Imbroni), Harych (f. 46v), Uciechów (f. 47), Świeca (f. 49).

Pustkowianie: Mathus Cegła, Michał Mazur, Kuroch, Klimek.

Pustkowianie i młynarze: Nich, Mathus Duczmoł.

W tej tabeli też: starostwo Gnieźnieńskie (f. 125), wieś Osna Laskowa, Międzychód, Kłeco (f. 151), Powidz (f. 158), starostwo kcyńskie (f. 161), nakielskie (f. 162), zelgniewskie i w nim wsie: Smiłowo, Kaczor, Skorki (f.172)

Od f. 168 we wsiach Smiłowo, Kaczor, Zelgniewo, Brodno, Skorki (Skoyki), Iczirki chłopcy wymienieni z imienia i nazwiska (lata 1761-1764)

APP, Zespół: Cechy miasta Skoki, syg. 1, fotografie (obrazy 65-72) części dokumentu statutu cechu foluszników (1641) sporządzonego w języku niemieckim i podpisanego przez Mikołaja Reya. Na s. 7 widoczne nazwiska:

Jakob Schabel

Samuel Wenzlaw

Krzysztof Chemp

Uwaga: aby nie naruszyć regulaminu APP w zakresie wykonywania zdjęć nie mogłem sfotografować całości dokumentu (przy okazji – jego stan zachowania jest fatalny)

APP, Zespół: Cechy miasta Skoki, syg. 2

Cech płócienników (1749) - obrazy 108-111

Dokument sporządzony na jednym arkuszu papieru o wymiarach około 80cm x 60cm zachowany w dość dobrym stanie (z całością lub fragmentem pieczęci przytwierdzonej do niego jedwabnymi wstęgami). Pismo mimo wyblaknięcia jeszcze do odczytania (z fotografii nie najlepszej jakości możliwe do odszyfrowania tylko w części).

APP, Zespół: Majątek Jarocin- Radolińscy, syg. 4439-4341, fotografie praw cechów miasta Skoki:

4339: krawców – obrazy 73-83 (1759)

4340: szewców – obrazy 84-92 (1759)

4341: płócienników – obrazy 93-107 (1759)

W tym zespole jeszcze prawa cechu kuśnierzy miasta Skoki (1759), syg. 4338 (brak fotografii, nie wykonano).

APP, Zespół: Zarząd Okręgowy Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w Poznaniu, syg. 582

Relacje i wspomnienia z walk z bandami m.in. na terenie powiatu wągrowieckiego. Relacja Heliodora Urbana ur. 3.04.1916 o rozbiściu bandy „Żurka” w Łopienicy, bandy z okolic Dębłina i Warszawy, bandy Januchowskiego.

Relacja Cichonia (również o likwidacji bandy „Żurka”)

Materiały w formie fotografii dokumentów:

Uwagi: Dostępne tylko w wydaniu elektronicznym niniejszego opracowania.

Niżej pobieżny opis zawartości poszczególnych folderów w niektórych przypadkach z odniesieniem do konkretnych obrazów i „przewodnik” po folderach w odniesieniu do pozostałych źródeł. Niektóre foldery zawierają podfoldery. Zdarzają się powtórki fotografii tych samych dokumentów, a to z tej przyczyny, że autor w czasie pracy uczył się dopiero sztuki fotografowania (nawet obsługi wcale nie profesjonalnego do fotokopii aparatu) i to w trudnych warunkach stwarzanych przez regulamin archiwów [m.in. zdjęcia należy wykonywać bez użycia lampy błyskowej, bez statywu (z wolnej ręki), obiektów fotografowanych nie można przenosić w miejsca dogodniejsze do wykonywania zdjęć, nie wolno prostować kart zagiętych – powodować, by były idealnie płaskie]. Zdjęć powtarzających się nie usuwałem, głównie z tego powodu, że nie są one idealnie tożsame i w większości wypadków przy dobrej woli Czytelnika są możliwe do odczytania dane na nich zapisane. Niektóre fotografie są profesjonalnie obrobione, większość nie.

Tytuły folderów i podfolderów podkreślone. Aby do nich dotrzeć należy „kliknąć” na napisy w kolorze niebieskim.

1. Księgi grodzkie (APP, Zespół Księgi Sądu i Urzędu Grodzkiego):

a) w Poznaniu:

W folderze: „Księgi grodzkie”: [Nr (syg.) 686, f. 684-681 (obrazy: 4-52)], [Nr 899 (wg starej syg.), f. 766, fragmenty, obrazy 53-54], [Nr 22, f. 185, obrazy 55-58], [Nr 23, f. 638, obrazy: 59-64], [Nr 37, f. 918, obrazy: 65-78], [Nr 43, f. 660, obrazy: 79-87], w tym folderze też fragmenty Ks. Gr. Pozn. Nr 43, f. 908

W folderze „Księgi grodzkie 2”: [Nr 409, f. 300v-316, obrazy: 1-24, patrz też s. 35 niniejszego oprac.]

W folderze „Księgi grodzkie – Kawiecki”: [Nr. 1095, f. 356v, 357, 357v, 386], zawiera wpis dotyczący Łosińca

b) w Kaliszu

W folderze „Księgi grodzkie 2”: [Nr 353, f. 246-253, obrazy: 25-38], [Nr 432, f. 203-215v, obrazy: 39-50, patrz s.4 i 37 niniejszego opracowania]

2. Cechy miasta Skoki (folder „Cechy miasta Skoki”, patrz też wyżej s.40 niniejszego opracowania)

3. Metryczne księgi parafialne [w tym APP, Zespół: Akta Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sławnie i Ostrorogu, przykładowe obrazy z ksiąg parafialnych Popowa Kościelnego z MKR nr 219224 (Centrum Historii Rodziny we Wrocławiu (mormońskie), Także APP, Zespół Miscelanea, syg. 7160]

4. Źródła (i materiały) drukowane:

- a) Księga uposażenia diecezji poznańskiej z roku 1510 (skany nie uporządkowane)
- b) Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich (skany nie uporządkowane)

*1564-1565 (cz. I) – Bydgoskie Towarzystwo Naukowe, wydał Andrzej Tomczak, Czesława Ohryzko – Włodarska, Jerzy Włodarczyk, Bydgoszcz 1961

*1628-1632 (cz. I) – Instytut Historii PAN, wydał Zenon Guldon, Wrocław, Warszawa, Kraków, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1967

*1659-1665 (cz. I) – PAN Instytut Historii, wydała Czesława Ohryzko – Włodarska, Wrocław, Warszawa. Kalisz, Gdańsk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1978

c) Wstęp do pracy Włodzimierza Dworzaczka, [„Dobrowolne” poddaństwo chłopów](#), Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1952 (uwaga: oddzielny folder)

d) [Królewszczyzny Kaliskie \(Rocznik XVII\)](#)

5. [Rybno i Jagniewice](#) – APP, Zespół: Kobyle Pole – Mycielscy

6. [Tabele podatkowe i lustracje](#) (APP: Zespół: Zbiór Tabel podatkowych i lustracji, syg.

Gniezno Tab. 28, obrazy: 51-56; syg. Gniezno Tab. 29, obrazy: 57-58 i 101-139; syg.

Gniezno Tab. 31, obraz 140; syg. Gniezno Tab. 34, obraz 141; syg. Gniezno Tab. 36, obraz 142)

7. [Recesy uwłaszczeniowe](#) ([Kluczewo](#) – APP, Zespół: Landratura Samter, syg. recesy 126;

[Binino](#) – APP: Zespół: Landratura Samter, syg. recesy 3; [Sarbia](#) – APP: Zespół: Landratura

Wągrowiec, syg. recesy 177-178; [Sarbka](#) – APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg.

recesy 179-180; [Siенno](#) – APP: Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 181-182)

8. [Przywilej Olendrów](#) nadany w Wiatrowie (dołączony do recesu Podlesia Wysokiego): APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. recesy 148, s. 16 niniejszego opracowania)

9. [Dawne mapy Łosińca](#) (APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. 59-51 i najstarsza z

1804 roku ze Starostwa Powiatowego w Wągrowcu. Wydział Geodezji – Kataster i mapy)

10. [Księga katastralna Łosińca](#) (Starostwo Powiatowe w Wągrowcu. Wydział Geodezji - Kataster i mapy)

11. [Dawne księgi meldunkowe Łosińca](#) (Seelenliste) – zawiera fragmenty najstarszych ksiąg meldunkowych Łosińca i Lechlinka (tylko rodzina Stoińskich): APG, Zespół: Akta Gminy Skoki, syg. 205, 206, 282, 287

12. [Alfabetyczna lista](#) (Alphabetische liste) – APP, Zespół: Landratura Wągrowiec, syg. 1003 (spis chłopców urodzonych w Łosińcu w 1865)

13. [USC](#) [pruskie: Kuszewo (Kakulin – Alden), Ostroróg, Kiszkowo (Welnau)] – zawiera też dwa podfoldery (w sumie składa się z trzech części)

14. Najstarsza [Kronika Szkoły w Łosińcu](#) (tylko fragmenty pisane przez nauczyciela Józefa Wegnera).

15. [Protokół Rady Szkolnej Miejscowej](#) (w Łosińcu)

16. [Mapy z przybliżonym miejscem cmentarza cholerycznego koło Przysieki](#)

17. [Archiwum rodzinne Piotra Szczepaniaka](#)

18. [Drzewo genealogiczne Mazurków](#) (z pracy Kazimierza Kądzieli „Ród Mazurków...”)

Wszelkie prawa zastrzeżone. Czerpanie korzyści finansowych z niniejszego opracowania bez wiedzy autora zabronione.

Adres pocztowy autora:

Ryszard Mazurek

Antoniewo 12/1

62-085 Skoki

Telefon: 61 8124301